



WWF Дунавско – Карпатска
програма България
ул. Иван Вазов 38, ап. 3-4
1000 София

Тел. (02) 950 50 40
Тел. (02) 950 50 41
Факс (02) 981 66 40
office@wwfdcp.bg
http://wwf.bg

**Становище на ВВФ Световен фонд за дивата природа България
за проект на плана за управление на Природен парк Витоша 2015 - 2024**

До
Директора на ДПП „Витоша“
Пролес инженеринг ООД

Копие до:
Изпълнителна агенция по горите
Министерство на околната среда и водите

29 септември 2015 г.

Уважаеми госпожи и господа,

Запознахме се с проекта на план за управление на Природен парк Витоша 2015 - 2024 на Пролес Инженеринг ООД. Нашето становище е, че този проект подменя изцяло философията на планирането в защитените територии. В проекта на плана има сериозно противоречие между експертните оценки и заложените режими и проекти. Основни изводи от част 1 са, че е необходимо ограничаване на всяко човешко въздействие, което може да намали благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания и на местообитанията на видове в парка, че има регистрирано намаляване на водния отток и намаляване на снеговалежите, че мнозинството от посетителите желаят модернизирани на съществуващата инфраструктура и съоръжения, а не изграждане нови. На този фон напълно необосновано в частта с режимите и нормите отпада действащата в план 1 забрана за промяна на предназначението на горски и земеделски имоти, която предпазва парка от застрояване и се планират като дейности на парковата дирекция изготвянето на специализирани ПУП, за който няма изрична забрана за ново строителство. Проектът остава впечатление за пълно пренебрегване на мнението на експертите, жителите на столицата и посетителите на парка и явно защита на частни интереси. Не на последно място документ от над 600 страници, с информация, голяма част от която би следвало да е част от приложенията, е нечетим и показва липса на заинтересованост да се улеснят гражданите, които са също негови ползватели. За нас основните проблеми в проекта за ПУ са:

- Проектът не отговаря на редица изисквания на заданието на възложителя за „Актуализация на плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015-2024”;



- Планът не е изпълнен на очакваното професионално ниво: липсва каквато и да било връзка между оценките и анализите от част 1 с режимите и проектите от друга страна;
- Проектът е тенденциозен: предлага цели, режими и дейности в услуга на ново застрояване и инвестиции в ски-туризъм в противовес на препоръките на експертите и резултатите от проучването на общественото мнение;
- Проектът за план практически позволява застрояване на площ от 93% от територията на парка, като изключение правят единствено резерватите.

Конкретните ни аргументи за тези оценки са много, като по-долу са изложени предимно аргументи, показващи систематични проблеми в План'2.

В заключение, считаме, че в този вид проектът изцяло противоречи на изискванията за опазване на природата в един природен парк и на обществения интерес, поради което настояваме проекто-планът да бъде върнат за преработване и представен за ново обществено обсъждане

С уважение,

Веселина Кавръкова
Програмен ръководител



Съдържание на становището:

I. Неизпълнение на заданието на възложителя за „Актуализация на плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015-2024“:	4
II. Проблеми по съдържанието на плана	26
Проблеми в ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“	26
Проблеми в ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	34
Проблеми в ЧАСТ 3:НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ.....	45
Забележки по изпълнението на заданието по т.3.1.....	45
Забележки по изпълнението на заданието по т.3.2.....	51
Проблеми по ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ.....	65



I. Проектът не отговаря на редица изисквания на заданието на възложителя за „Актуализация на плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015-2024“:

Неизпълнение на заданието по т.0.1.2

1. В т.0.1.2.1 няма описани промени на територията на парка (с изкл. на оценка за промени в здравословното състояние на горите, което от гледна точка на естествената динамика на развитие на горската растително е нерелевантна оценка). Вместо това се сочи, че е необходимо да се отразят промените чрез инвентаризацията, което преповтаря искането по задание. Не е посочено дали има промени в границите и площта на парка, площите на отделните видове територии и т.н.
2. В т.0.1.2.2 не са описани изключително важни за управлението на парка реализирани проекти, като например тези по европейските програми и проекти с чуждо финансиране. Няма обобщена оценка на реализираните програми в частни гори.
3. В т.0.1.2.3 се използва термина „устройствени проекти“, какъвто термин по ЗУТ няма.
4. В т.0.1.2.4 няма описани резултати от извършени проучвания, а се преповтаря изискването по задание „Необходимост от отразяване в АПУ на актуални резултати от извършени проучвания...“.
5. В т.0.1.2.5 не са посочени промени в структурата и управлението на ДПП преди 2014 г., различни от тези свързани с реализацията на европрограми.

Неизпълнение на заданието по т.0.1.3

1. В т.0.1.3 няма описана конкретна необходимост от съвременно управление на ПП Витоша. Сочат се единствено условията, в които функционира настоящето управление от години наред.

Неизпълнение на заданието по т.0.2

1. В т.0.2.2. не са посочени конкретно, както е направено за другите участници, имената на ползвателите и неправителствените организации, които са участвали в



процеса на изготвяне на План‘2, като не става ясно организацията „Природата за хората“ сред сдруженията свързани с природозащитата ли са или с регионално развитие.

2. Не е осигурена процедура за активно участие на заинтересованите страни, тъй като работните срещи и семинари бяха организирани от изпълнителя в станция, която далеч не е подходящо за целта място, тъй като се намира на 1 час път с кола от областния център София и е абсолютно недостъпна с публичен транспорт от никъде. Това особено неприятно ограничение затрудни или направи невъзможно участието на всички заинтересовани страни от София, да не говорим за експерти от Самоков, Железница, Бистрица, за които пътят с кола би бил 2-3 часа. Не всички заинтересовани страни имат достатъчно средства и/или време за пътуване на семинари в трудно достъпни места, особено когато повечето експерти са от София – град, който разполага с идеални условия за работни срещи и семинари. Освен това на сайта на изпълнителя не се предоставяше на време актуалната информация, необходима за участие в работните срещи. За неизпълнението на тази точка от Заданието е изпратен своевременно сигнал до ДПП и ИАГ. Не можем да приемем и аргумента, че това единствената подходяща зала на територията на парка. Такива има на далеч по-удобни места над Бояна, Драгалевци и тн, до които има и обществен транспорт и по-бърз достъп до гр. София. Самият факт, че общественото обсъждане също се провежда на място, което уж е свързано с територията на парка е доста съмнително като аргумент за горното.

В т. 0.2.2.1. Екип от експерти за изпълнение на Договора: Изпълнителят дава оценка за изпълнението на собствената си работа по разработване на актуализация на ПУ на ПП Витоша, което противоречи на професионалната етика и няма място в документа. За да бъде обективна една оценка би следвало да се извърши от независима страна, а не да се изпада в парадоксална ситуация, когато изпълнителят оценява сам себе си.

В т. 0.2.2.3. Участие на заинтересовани страни: Не е работа на Изпълнителя да оценява качеството на извършената от него работа! Тези оценки са абсолютно неуместни и би следвало да отпаднат от текста на плана за управление на ПП Витоша. В тази точка би следвало да се опише ясно и точно осигурено ли е участие на заинтересованите страни и по какъв начин. В същата точка на стр. 10 е направена констатация за „ползване на актуална информация от заинтересованите страни, предоставена на сайта“, което е подвеждащо и манипулативно твърдение, тъй като въпросната информация в повечето случаи се публикува пост-фактум, след



провеждане на семинарите, което не дава възможност за ефективно участие от страна на заинтересованите страни. Броени пъти информацията е публикувана ден-два преди провеждане на семинарите, което е крайно недостатъчно за запознаване с материал от порядъка на стотици страници. Това означава, че консултативния процес се провежда привидно, а не с цел предоставяне на възможност за реално участие на заинтересованите страни, както се изисква по Задание.

3. В т.0.2.3 и 0.2.4. безсмислено се преповтарят изискванията на заданието.
4. В т.0.2.3. безсмислено се преповтарят изискванията на заданието.

Неизпълнение на заданието по т.0.3.2

1. В предназначението и особеностите на плана не е включено изискването *„Да прецизира главните цели и преосмисли дългосрочните и краткосрочните цели за новия период на действие на План`2”* и въз основа на него да се *„Изготви функционално зонирание, въз основа на цялостния анализ, което да гарантира постигането на краткосрочните и дългосрочни цели;”*. Вместо това без анализ на целите и постигането им, се предлага план`2 да потвърждава и формулира промени в режимите, което противоречи и на Наредбата за разработване на ПУ.

Неизпълнение на заданието по т.1.2

1. В т.1.2.1. не е изпълнено изискването на заданието да се представи в табличен вид площите в парка по предназначение и НТП. Вместо това се представя таблица, в която са представени данни за различни видове територии, вкл. такива които не могат едновременно да бъдат и защитени територии съгл. Чл. 7 от ЗУТ. В същото време няма данни за разпределението по НТП.
2. В т.1.2.1. има грешка в табл. 4. по отношение данните за земеделски земи. Освен това в резерватите няма горски или други територии, а „гори“ и т.н.

Неизпълнение на заданието по т.1.4

1. В т.1.4.2. във фигура 4 се сочи, че в парка има 0.17 % населени места, което е невъзможно съгл. Чл. 6, ал. 2 от ЗЗТ, както и не съществуват вече в парка територии за добив на подземни изкопаеми. Не е ясно какви са тези видове територии и дали се иска такава графика по задание и за каква цел.



2. В т.1.4.3 (2). „*Право на собственост и законов статут на сградите*“ не са посочени обектите, за които няма доказана собственост, строителни книжа или налично вещно право, което не дава възможност да се оцени проблемът, не е включен в изводите и съответно няма мерки. Така например в парка са установени редица важни обекти (вкл. въжени линии), които са приватизирани без вещни права върху държавната земя, а преди това са построени дори без разрешително за строеж. Това води или до неправомерно ползване на държавната земя, или до затруднения при извършването на строителни дейности по тези обекти. Ето нагледен пример как непълноти в изпълнението на заданието, водят до невъзможност за взимането на правилни управленски решения и мерки.
3. В т.1.4.3 (2). „*Право на собственост и законов статут на сградите*“ не е обяснено на какво основание са построени над 7000 кв. м жилища и са урегулирани имоти в контактната зона на парка, ако строителството и регулацията са били забранени, с оглед на факта, че за тези територии има натиск за изключване от парка?
4. В Прил. 1 към т. 1.4.3.-1 не е представена значителна част от изисканата по задание информация. Например не са посочени голям брой обекти в парка (предимно съоръжения като напр. в м. Коняръника, център Алеко и др.). Посочени са предимно сгради, като за много няма данни за РЗП, капацитет, законов статут, а за повечето обекти не са събрани доказателства за собствеността. Много от приватизирани обекти са посочени или още публична собственост или смесена собственост на ЮЛ и Община (вкл. въжена линия). Не са описани и никакви неразрешени правни спорове.
5. В т. 1.5.1.1.Основни институции имащи пряко отношение към ПП „Витоша“: - Не са описани функциите на Област София, област София –град и Столична община по отношение на Парка, както се изисква по Заданието. Изброени са и научни, академични и спортни организации/институции, без обаче да се коментира в какво се изразява отношението им към Парка.

Графиката /фиг.6/, която по Задание трябва да представя не само връзките, но и съподчинеността между институциите имащи отношение към Парка, но това не е направено.
6. В т. 1.5.4. Финансиране – съгласно Заданието се изисква да се предостави информация за източниците на финансиране за периода 2005 – 2013г, включваща дейности, оборудване, ремонт /без заплати и издръжка/. Това не е направено от



изпълнителя, а са изброени само проектите финансирани по ОПОС. Липсва информация за стойността на бюджетното финансиране /без заплати и издръжка/ и за стойността на проектите с външно финансиране. Подобна информация би позволила да се направи сравнителен анализ и изводи, които биха били особено ценни в контекста на бъдещото управление на ПП Витоша. Липсата на анализ на изпълнението на проекти, планове и програми с План‘1 е сериозен пропуск, което от своя страна не дава възможност за добро планиране на бъдещи проекти и програми в разработвания План‘2. Непознаването на реализираните проекти, постигнатите резултати и създадените продукти не дава възможност да се надгради върху вече постигнатото и да се използват ефективно наличните ресурси при бъдещото планиране и управление на защитената територия. В Приложение 1 към т. 1.6.1 – Анализ на изпълнението от ДПП Витоша на проекти, планове и програми с План‘1 - анализ изцяло липсва, а предоставената информация е непълна:

- липсват изпълнени от Дирекцията проекти /напр. проект „Опазване на горски торфищни комплекси“, финансирана по програмата за малки грантове на фондация Rufford, проект „Публично-частните партньорства – в услуга на природата и хората“, финансиран по Оперативна Програма Административен Капацитет и др./;
- за много от посочените проекти липсва информация и данни за стойността на реализация и степента на изпълнение; това е посочено само за някои проекти;
- таблица № 1.6.1 от свитък 1 е попълнена некомпетентно, липсва информация в графите, а на някои места вместо за проекти е посочена информация само за отделни дейности.

Независимо дали липсата на тези данни в ПУ се дължи на пропуски от страна на изпълнителя и на ДПП, фактът остава на лице.

7. В т. 1.6.2. Анализ на участието на различните източници на финансиране при възлагането и изпълнението на проектите за територията на ПП „Витоша“ липсва, а изброените източници на финансиране при възлагането и изпълнението на проектите за територията на ПП „Витоша“ не отразяват реалната ситуация. Справката за реализираните проекти с външно финансиране, вкл. и информацията изнесена в ПРИЛОЖЕНИЕ 1 към т. 1.6.2. е непълна и подвеждаща. Най-малкото, което би следвало да покаже и анализира в случая е съотношението между бюджетно и външно финансиране. Ако това беше направено, то съответният извод би бил, че за нуждите на изпълнение на предвиденото с План‘1 са били привлечени външни средства надвишаващи многократно бюджета на парковата дирекция. Този извод е важен, тъй като дава представа в какви финансови рамки е функционирала ДПП Витоша в периода 2005 – 2013г. и какви биха били ориентировъчно нужните



ресурси за следващи периоди. По отношение на проекти които касаят територията на ПП Витоша следва да се има предвид, че не само ДПП е изпълнявала такива, но също и други структури в лицето на общини, агенции и т.н. Такива проекти не са описани нито в основната част на документа, нито в приложенията към него.

8. В т. 1.7.2 е направена некачествена оценка на режимите и нормите в План‘1, като е невярно твърдението, че зонирването не отговаря на ЗЗТ. Първо, чл. 19, т.4 позволява други зони, съобразно конкретните условия в парковете. Видно е, че зонирването в ПП Витоша, макар и сложно, отразява изключително сложните условия в парка – мозайка, в която се сместват територии с различна собственост, законов регламент, НТП, стопански функции, очаквания на посетителите и ползвателите и т.н. (което не е така в един НП – един вид собственост, липса на стопански дейности и т.н.). Изпълнителите забравят, че ПУ на ПП Витоша има и функцията на ОУП за територията на ПП, което налага по-детайлно зонирание и специфични режими за конкретните зони! Второ, ЗЗТ изисква в ПУ да има режими, норми, условия и препоръки. Авторите не обясняват защо считат, че така разписаните специфични режими в отделните зони, унифицирани в три категории не съдържат и норми, и условия, и препоръки. В тези режими са включени както норми, така и условия (напр. за разрешените интензивности при сечите), а дейностите, които се насърчават видимо имат характера на препоръки. Не става ясно защо изпълнителите считат, че са пренебрегнати режимите в ЗЗТ и Заповедта за ПП, доколкото тези актове се прилагат независимо от ПУ и ПУ не може и не ги дерогира по никакъв начин, а единствено надгражда или преповтаря. На последно място, но не по важност, няма оценка дали оспорените от авторите режими са постигнали целите на парка.
9. Планът съдържа изключително много детайлна, но паразитна информация, която би трябвало да е част от приложения, като например детайлните дейности по изпълнението на проекти по ОПОС в т. 1.6. Климатичната характеристика в плана, с изкл. на таблици и графики, е ненужно идентично като съдържание с текста за Клим. X-ка в Сборник Абиотични фактори. Сходно е и в другите части, където текстовете на отделните теми в плана се повтарят до 80-90 % със текстовете по тези теми в Сборниците (напр. темата за ползването в горите 1.16.4, темата за туризма в т.1.16.7 и др.).

Неизпълнение на заданието по т.1.8

1. В т.1.8.2. на плана не са представени данни за климатичните промени през последните десетилетия, както и наблюдаваните тенденции и прогнози за



въздействие в ПП, по отношение на валежите, вятъра и снежната покривка. Не е установено и дали има периоди на засушаване по н.в.

2. Липсва информация за месечното и годишното изменение на валежите за многогодишен период. Данните за различни климатични параметри представени в Сборник Абиотични Фактори са много стари и са за различни времеви периоди (напр. Среден брой дни с валеж, Среден брой дни със сняг, Средна десетдневна височина на снежната покривка са за периода 1931 г. - 1985 г.; Средна месечна и годишна обща облачност е за периода 1959 г. - 1973 г. Продължителността на слънчевото греене е за периода 1959 г. - 1972 г.; Средната месечна и годишна скорост на вятъра е за периода 1959 г. – 1970 г. и т.н). Буди недоумение как на базата на неактуални данни и спорадична информация могат да бъдат направени изводи и заключения за тенденциите в климатично отношение за дадената територия. Намираме като цяло частта за климата като непълна и незадоволително разработена.
3. Не е представена методика за моделиране на климатични промени и не е представен Сценарии за климатичните промени за региона на ПП Витоша, вместо което са дадени обобщени данни за България и Европа от други проучвания. Поради това липсва информация за потенциалните промени в температура, валежи и честта на извънредните събития, като единствено се използва генералния извод, че горските екосистеми на Витоша ще бъдат засегнати от климатичните промени, което е повече от ясно.

Неизпълнение на заданието по т.1.12

1. Няма данни да е разработена карта с приоритетни зони за опазване на видове и местообитания и с концентрация на защитени видове?
2. В т.1.12 няма данни да е направено описание на екологичния статус на различните типове растителни съобщества в съответствие с предварително определени характеристики, критерии и индикаторни видове.
3. В т.1.12.4 в плана не е посочен БПС на природните местообитания. Оценката на БПС е нещо различно от оценката на представителност, степен на опазване, възможности за възстановяване. и т.н.), поради това данните посочени в приложената табл. №28 не касаят БПС на природните местообитания, а са допълнителни оценки. Използваната в таблица 1.12.4.-1 в сборник БХ също не включва официалните критерии за оценка на БПС, а включва данни за допълнителни оценки по неясно как изчислени начини. Няма основания да се счита,



че по оценката „възможностите за възстановяване“ смърчовите гори са в НЛС – горите се възстановяват, макар и бавно. Не става ясно как е направена тази оценка?!

4. В т.1.13.1 няма данни да са отразени резултатите от реализирани проекти на ПП Витоша, както и да е направена оценка на влиянието на климатичните промени върху растителността и да са посочени мерки за смекчаване на въздействието и адаптиране.
5. В т.1.13.2 и 3 няма данни от направената нова инвентаризация за част от териториите, в които са извършени мероприятия през ревизионния период (вкл. след 2009 г.) – няма данни за конкретните подотдели и площи обект на тази нова инвентаризация, както и данни за установените промени спрямо данните в от 2008-2009 в инвентаризацията на ДГС и ДЛС след сечите. Няма обяснителна записка, нито таксационни описания.
6. В т.1.13.4 е изготвена карта по насоки за мерки и дейности и горите, която е крайно неясна. В нея се сочат поддържащи, направляващи и др. дейности, които нито се знае какво точно представляват (няма дефиниции никъде), нито какво ги налага в определените насаждения.
7. В т.1.13. няма приложена карта на здравословното състояние на горите и Карта на засегнатите от пожари територии.
8. В т. 1.13 липсва изисканата по задание оценка на влиянието на изскувения сняг върху тревната растителност.
9. Липсва изискваното по задание отразяване на резултатите от мониторинга на 8 вида от НСМБР, както и мониторинга на 4 вида от Боснешкия карст.
10. В т. 1.15.2.4. Бозайници, заданието изисква проучване и анализ на връзката на парка със съседните територии, вкл. Миграционни коридори, което липсва.
11. В същата точка се изисква „С цел обособяване на компактни територии с висока конзервационна значимост, вкл. проучване и определяне на биокоридори между резерватите, да се проучат и предложат територии от парка с най-компактни комплекси“. Нищо подобно не е предложено.
12. Липсва изисквания по задание списък с видове, за които се изискват специални мерки.
13. Липсва картен слой за кафявата мечка – приоритетен вид за опазване по Директива 92/43 и ЗБР, както и в картата не са посочени важните зони за едрите хищници.



Неизпълнение на заданието по т.1.16

1. Не е приложена карта на селищните образувания и вилни зони, намиращи се на територията на ПП „Витоша“;
2. В т.1.16.3 са направени противоречиви изводи по отношение на инженерно-техническата инфраструктура. Хем се твърди, че има дисбаланс в изградената транспортна мрежа в северна Витоша по отношение концентрацията на посетителите, хем се препоръчва допълнително развитие на вътрешно парков транспорт в северната част на парка, което ще увеличи още повече натоварването на тези територии от екологична гледна точка;
3. Направен е извод, че ПП Витоша е благоприятна среда за инвестиции в енергийната ефективност, телекомуникационните услуги и производството на енергия от възобновяеми източници, без да са посочени каквито и да е аргументи за нуждата и целесъобразността на подобни инвестиции. Тази оценка е меко казано странна;
4. Към т. 1.16.3.1. не е приложена карта на наличните и предвидените за изграждане преносни мрежи, водопроводи и т.н.;
5. В т. 1.16.3.2. няма данни да са описани и картирани наличните пътни съоръжения – водостоци, подпорни стени, мостове и др.;
6. В т. 1.16.3.2. няма данни да са изяснени подходите към Парка;
7. Към т. 1.16.3.2. не е приложена Карта на съществуващата пътна инфраструктура;
8. В т.1.16.3.3. няма данни за всички налични пешеходни алеи и пътеки, и данни за наличните кътове за отдих и състоянието им. Има единствено обща информация, че има радиални и обиколни планински пътеки, и че има кътове за отдих;
9. В приложението към т.1.16.3 с инвентаризираните сгради в Парка липсват значителен брой сгради (съоръжения в м. Коняръника, център Алеко, заслони, ловни хижи, кули и т.н.);
10. В т.1.16.3. не са описани интересите за ново строителство, реконструкция и разширени на сгради;



11. В т.1.16.3 не е представена информация за стопаните и управлението на съществуващите информационни и посетителски центрове;
12. Няма данни да са извършени изборни контролни проверки в конкретни насаждения с изведени и предвидени мероприятия;
13. В т.1.16.5.5 няма данни за предприетите мерки по отношение на установените болести по горите;
14. В т.1.16.5.3 не става ясно на какво се дължи повишаването на цената на добитата в парка дървесина – промени в пазарните условия или прилагане предимно на сечи в насаждения, в които се добиват по-едри и скъпи сортименти;
15. В т.1.16.5.3 не е извършен финансов анализ на разходите за персонал, поддържаща дейност, ремонт на горски пътища и алеи, с оглед на многото сигнали, че при дърводобива се уврежда алейната мрежа в парка, без да се възстановява;
16. В т.1.16.5.7 не е извършена оценка на ефективността на охранителните участъци;
17. В т.1.16.6 няма информация за събирането на природни продукти от територията на ПП;
18. В т.1.16.7 не са дадени конкретни данни за динамиката на броя на нощувките;
19. В т.1.16.7 не е направен анализ на финансовите постъпления от туризъм;
20. В т.1.16.7 няма анализ и оценка на въздействието на туризма в района върху елементите на природния комплекс, с изключение на изброени няколко заплахи и общи приказки. Нито са разгледани различните форми на туризъм и начините, по които въздействат върху природния комплекс, нито са разгледани елементите на природния комплекс, върху които туризма би могъл да има въздействие (прогонване на видове, увреждане на местообитания и т.н.). Този анализ е крайно необходим в пълен и качествен вид, тъй като е от първостепенно значение за последващия процес на планиране по отношение разработването на целите, зонирването, нормите и режимите свързани с развитието на туризма в парка, без да се компрометират природозащитните му цели.

Неизпълнение на заданието по т.1.17

21. В т.1.17 не е направено проучване за трудовата заетост, демографските тенденции в общностите около парка. Не е описано състоянието и влиянието на застроените прилежащи територии на ПП.



Неизпълнение на заданието по т.1.20

1. Не са описани видовете замърсявания в следствие на различни лъчения, най-вече свързани с радари, предаватели, клетки и тн. Същото е фактор, влияещ негативно върху развитието и реализацията на рекреационния потенциал в парка. За съжаление много от центровете, където има множество малки деца, са замърсени с подобно лъчение.

Неизпълнение на заданието по т.1.21

1. В т.1.21.1 по отношение уязвимостта спрямо климатичните промени не са предложени мерки, а допълнителни обяснения.
2. В т.1.21.1 по отношение уязвимостта на каменните реки следва оценката за степен на уязвимост да е средна или висока вместо ниска, тъй като съгласно проекта за СПУП на център Алеко проектираните ски писти засягат каменни реки. Досегашната вандалска практика по отношение на същите е доказателство за нашата теза.
3. В т.1.21.1 уязвимостта на пещерите също следва да е минимум със средна степен на уязвимост, защото са силно посещавани, дори при контролиран достъп.
4. Уязвимостта на природните местообитания и видове в кариерите и речните долини вече не е с висока степен, тъй като добива и търсенето на злато като цяло не се прилагат вече.
5. Уязвимостта спрямо фактора речен отток следва да е с висока степен, тъй като реките са подложени на силен натиск за водоползване за питейни цели, производство на изкуствен сняг, електроенергия и т.н.
6. Уязвимостта спрямо фактора хидрохимично състояние следва да е висок поради посочените в оценката причини.
7. Уязвимостта спрямо фактора ерозионни процеси следва да е със средна степен, тъй като натискът за поддържане и изграждане на ски писти води до ерозионни процеси, каквито се наблюдаваха по писта Лалето (а липсват). Същото важи и за фактора рекреационна деградация на почвата.
8. Сред причините за уязвимост на естествените ландшафти следва да се добави и натиска за изграждане на нови ски писти, лифтове, пътища, паркинги, резервоари и т.н. в горски ландшафти, искания за разширяване на трасетата на електропроводите и т.н. Предложената мярка за ограничаване на уязвимостта на естествените



ландшафти от смърчови гори („възстановителни дейности“) не прави ландшафта по-малко уязвим и дори не касае визиранието тук заплахи. Тъй като природните нарушения са естествена и характерна част от динамиката на развитие на смърчовите гори, поради което мярката следва да е запазване на естествения характер на смърчовите гори възможно най-много, т.е. лесовъдските мероприятия да гарантират поддържане на изборна структура, постоянно възобновяване и мъртва дървесина, като основен възобновителен субстрат, които да повишат устойчивостта и възстановителните способности на смърчовите гори при природни нарушения.

9. Не са посочени причините за уязвимостта на природните местообитания от прил. 1 на ЗБР (за разлика от растителността), както и тенденциите, като в резултат на това или липсват мерки или са неадекватни (мониторинг). Например ако алувиалните гори са уязвими поради сечи, следва да се препоръчат допълнителни ограничения за сечите в тези гори.
10. В т.1.21.1 и 1.21.2 в оценките за причините за уязвимостта и редкостта на иглолистните гори се сочи като причина корояда, а за широколистните гори – загниването. Тези оценки не са съобразени с научните познания за естествената динамика на развитие на тези гори, което прави оценките и предложените мерки некоректни и неадекватни, защото мерките трябва да посрещат реалните причини, а не второстепенните. Първо, короядите не са основна причина за уязвимостта на смърчовите гори, а второстепенна причина, т.е. следствие от реалните причини – засушаване в резултат на климатичните промени, влошена структура в резултат на сечи в началото на миналия век, прочистване на сухите дървета, което води до прогонване на естествените врагове на короядите – кълвачи, оси и др. Поради това мярката санитарни сечи не само не отстранява реалните причини, а често ги и задълбочава. Санитарни сечи са целесъобразни единствено при корояден каламитет, и то при определени условия. Алтернативни мерки са поваляне и обелване на дърветата в короядни огнища, използването на ловни дървета и т.н. По отношение на буковите гори, гниенето по никакъв начин не е повреда или заплаха за защитените гори, тъй като гниенето е част от процеса на кръговрата на веществата в гората, който спомага за връщането на хранителните вещества в почвата и за възникването на стояща и лежача мъртва дървесина – местообитание на 30% от горското биоразнообразие гарантиращо стабилността на горските екосистеми. В този случай санитарните сечи са също контрапродуктивни.
11. В оценката за уязвимостта на горските местообитания и видове по отношение на фактора мъртва дървесина липсват причините за наистина високата степен на уязвимост, а именно масово прилаганото и понастоящем събиране на сухата маса в горите на парка, което оказва изключително лошо въздействие върху горското



биоразнообразие. Нещо повече, проучване на ДПП през 2010 г. (Доклад на ДПП Витоша на тема: “Природозащитно състояние и режими на управление на горските местообитания в защитена зона “Витоша” BG0000113”) показва, че мъртвата дървесина в горите на парка (с изкл. на резерватите) е много по-ниско от нормативните изисквания от 10 м³/ха. Тенденциите са за леко подобрене, поради все по-широкото възприемане на нормативните изисквания, вкл. след последните промени в Наредбата за сечите (2015 г.). Мерките съответно са за по-стриктно прилагане на изискванията на Наредбата за сечите.

12. Некоректно е твърдението, че неизпълнението на предвидените сечи в ГСП като антропогенен фактор е причина за уязвимост на горските местообитания, тъй като тази логика би означавала, че естествените вековни гори, които се развиват без човешка намеса се увреждат непрекъснато и природозащитното им състояние се влошава постоянно. По-скоро извеждането на предвидените мероприятия в нарушение на режимите за управление на гори в Натура 2000 и режимите на План 1 водят до по-висока уязвимост.
13. Сходно като в оценката за причините за уязвимостта на иглолистните гори, така и в оценката за уязвимостта на горите спрямо „*Естествените фактори*“, се сочи като причина короядите и кореновата гъба. И тези оценки не са съобразени с научните познания за естествената динамика на развитие на смърчовите гори, което прави оценките и предложените мерки некоректни и неадекватни. Първо, короядите не са причина за уязвимостта на смърчовите гори, а следствие от реалните причини – засушаване в резултат на климатичните промени, влошена структура в резултат на сечи в началото на миналия век, прочистване на сухите дървета, което води до прогонване на естествените врагове на короядите – кълвачи, оси и др. Поради това не става ясно защо се предлага нова пълна инвентаризация на смърчовите гори, при все че такава е направена през 2009 г., а следващата ще е съвсем скоро с новото лесоустройство. Предложението за определяне на поддържащи мерки с цел запазване на коренните смърчови гори в ПП Витоша също не е съобразено с естествената динамика на развитие на смърчовите гори, тъй като смърчовите гори имат своя динамика на развитие, която включва ветровали, короядни каламитети и т.н., и която динамика за милиони години не е довела до изчезване на коренните смърчови гори на Витоша. По-вероятно е с прилаганите голи сечи, изгарянето на наличния подраст при почистване на вършината и залесяването с неместен произход на смърча наистина да се загубят коренните смърчови гори на Витоша. Смърчовата гора не е доматена градина, която да поддържа с поддържащи мерки докато узреят доматите. В своето развитие смърчовите гори преминават през различни фази на развитие, и ако главната им цел е природозащитна, то е



недопустимо да ги „поддържа“ в една фаза поради страх гората да не остарее, да премине в друга фаза или да се загуби.

14. В т.1.21.1 в оценката на уязвимостта на горските местообитания по отношение на отделните дървесни видове и насаждения отново се сочи като причина „гъбите“ и „насекомите“, които както стана ясно не са основната причина, а второстепенна причина, т.е. следствие от реалните причини – климатични промени, отрицателно антропогенно въздействие от сечи, замърсяване и т.н. И тук следва да отпадне мярката „да се изваждат изсъхналите дървета“, тъй като тази мярка е в абсолютно противоречие с Наредбата за сечите в горите и в противоречие с научните познания за смърчовите гори. Първо, Наредбата изисква оставяне на поне 5 бр. хралупести дървета и 10 % мъртва дървесина, което няма как да изпълним ако сечем всяко „сухо дърво“. Второ, изсичането на сухите дървета според Wermelinger et al. (2004) е абсолютно контрапродуктивно при борбата срещу короядите, защото короядите са излетели от дървото много преди то да е изсъхнало, а след тях в дървото се настъпват техните врагове. Трето, санитарни сечи срещу короядите се извършват своевременно и при наличие на корояден каламитет, а не само защото има отделни изсъхнали дървета. Четвърто, в защитените територии (вкл. в резерват Бистришко бранище през 2013 г.) вече се прилагат много по-природосъобразни методи за ограничаване на короядни каламитети чрез поваляне и обелване на нападнати дървета и оставянето им в насажденията като мъртва дървесина и бъдещ възобновителен субстрат за смърча.
15. По отношение на животинските видове с високата степен на уязвимост се предлага при някои групи повишаване на контрола. Тази мярка е палиативна, тъй като е неосъществима. Не може на всеки турист, багер или АТВ да се прикачи контролен орган. За да се намали уязвимостта на видовете са нужни конкретни мерки по-ограничаване на съответните въздействия, а не по-строг контрол. И най-строгия възможен институционален и обществен контрол през 2007 г. (в проверките довели до нулев резултат участваха екоинспектори, горска охрана, паркови експерти, полицаи, медии и граждани) не успяха да спрат багерите да разрушат каменната река по Синята писта, което означава, че само предварително ограничение на тази дейност би гарантирало опазването на каменната река.
16. По отношение на безгръбначните животни е пропуснато да се отбележи като причина за уязвимостта им изваждането на старите дървета и мъртвата дървесина в горите, довело до критично намаление или изчезване на видове като *Rosalia alpina* и много др.



17. По отношение на рибите е пропуснато да се отбележи като причина за уязвимостта им браконьерството, завишения риболов, наличието на прагове и прегради по реките в парка и т.н. Необходимите мерки са ограничаване или премахване на причините, но това не е сторено.
18. По отношение на птиците е пропуснато да се отбележи като причина за уязвимостта им „изваждането на сухите дървета в горите“, т.е. дървета подходящи за хралупи или като хранителна база за повечето видове кълвачи, сови и др.
19. По отношение на прилепите и едрите бозайници е пропуснато да се предложи мярка за ограничаване на сечите в старите гори и неотсичане на стари или хралупести дървета.
20. По отношение на едрите бозайници не е посочена като причина за уязвимостта им натиска за урбанизация и фрагментиране на местообитанията им, както и мерки за недопускане на допълнителна урбанизация и фрагментация.
21. В т.1.21.3 в оценката на естествеността на каменните реки следва да се посочи, че естествеността им вече е средна, тъй като през годините е допуснато раздробяването на стотици „морени“ в трасето на ски пистите под лифт Витошко лале 2 и по Синята писта към писта Витошко лале 2.
22. По отношение на ниската степен на естественост на речната мрежа не са предложени мерки за възстановяване на естествеността им.
23. По отношение на естествеността на природните ландшафти в парка следва оценката да е средна степен, тъй като в парка няма нито един ландшафт, който да не е променен съществено от човека – алпийската зона е била изгаряна през вековете за поддържане на пасища, довело до понижаване на ГГГ в южната част и изчезването на клека, буковите гори са били фрагментирани до малки китки по южните склонове, смърчовия пояс е предимно зает от култури, няма нестопанисвани гори в парка за повече от век, което ги прави всичките полу-естествени според научните определения за естественост – „undisturbed by man“. Липсват и мерки за възстановяване поне частично на естествеността на природните ландшафти.
24. По отношение на горскодървесната растителност липсват тенденции и мерки с оглед на ниските степени на естественост.
25. По отношение на наличието на стояща и лежаща мъртва дървесина степента на естественост е ниска, защото такава почти липсва в стопанисваните гори на парка. Не е посочена причина, а единствено обосновка защо са необходими мерки.



26. По отношение естествеността на бозайниците следва да се посочи, че степента е средна, тъй като в парка са се навъдили много скитащи кучета, а голяма част от естествените местообитания на бозайниците са повлияни съществено и са необходими мерки срещу това.
27. В т.1.21.7 не е представена обобщена оценка за стабилността на тенденциите природозащитното състояние на ключовите елементи на опазване в ПП. Представени са отделните оценки по елементи.
28. В т.1.21.7 не е анализирана и оценена чувствителността на местообитанията към климатичните промени.
29. В т.1.21.7 не е извършена оценка на степента/възможността за възстановяване на посочените местообитания и видове, с изключение на 1-2.
30. Не са включени в Сборник Биологична характеристика оценки и анализи на местообитанията и видовете в нестабилно състояние, на екологичните процеси в парка, необходимостта от мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност, и оценка на влиянието на абиотичните фактори върху стабилността на екосистемите.
31. В т.1.21.7 не е представен в приложенията списък на установените стабилни и нестабилни местообитания.

Неизпълнение на заданието по т.1.22.1

1. В т. 1.22.1.1 по отношение на показателя степен на застроеност е установена прекомерна урбанистична намеса в северните територии, но вместо да се препоръча ограничаване на урбанистичната намеса като основен проблем, неправилно се препоръчва мярка спрямо последствията чрез „разсредоточаване на посетителите“, вместо мерки срещу причината за този натиск или подобряване на управлението.
2. В т. 1.22.1.1 по отношение на показателя „оценка на възможностите за развитие на спортни съоръжения“ липса такава оценка. Въпреки, че е изтъкната необходимостта от такива съоръжения, поради големия интерес, не е посочено дали природните и климатичните условия, както и високата степен на застроеност в северната част на планината дават изобщо възможност за такова развитие, и ако да къде точно, в какъв обем и какво точно.
3. В т. 1.22.1.1 по отношение на показателя „оценка на необходимостта от премахване на обекти, несъответстващи на нормативната база“ липсва анализ дали има обекти, какъв брой, и къде, които несъответстват на нормативната база,



вероятно защото не е направен правен анализ предните точки. Сочи се единствено, че има сгради с отминало предназначение или които не се използват. Съответно и мерките следва да бъдат допълнени.

4. В т. 1.22.1.2 по отношение на показателя „степен на състоянието на енергоизточниците“ не е посочено, че най-сериозният проблем със състоянието и обезпечеността на електропреносната мрежа е постоянното ѝ прекъсване заради падащи дървета, което налага прокарването ѝ под земята, за да не се налага разширяване на просеките. Предложената мярка за подобрението чрез „прилагане на модерни технологии за производство от възобновяеми източници“ е твърде обща и потенциално в конфликт с целите на парка, особено по отношение строителството на ВЕЦ и ветрогенератори, които имат доказано негативно въздействие.
5. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката за водоснабдяването на обектите в парка няма данни дали наличните в планината водни ресурси са достатъчни да обезпечат търсенето и дали не се налага оценка на наличните ресурси с оглед натиска за допълнително застрояване.
6. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката на пътната мрежа няма оценка дали пътищата в достатъчна степен обезпечават обектите в парка. Липсата на такава конкретна оценка е заменено с общата оценка, че „транспортният достъп е неравномерен“ и създава условия за дисбаланс. Реално пътната мрежа в северната част е силно развита спрямо природните условия, обезпечават всички налични обекти и не тя е причината за дисбаланс, а липсата на система за контролиране и насочване на посетителите в пикови моменти. Оценката, че пътната мрежа силно се амортизира показва, че са необходими мерки за нейното привеждане в технологичен вид, който гарантира издръжливостта ѝ (канавки, настилки и т.н.).
7. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката на паркингите липсва оценка на обезпечеността на обектите в парка и необходимостта от развитие, както и мерки за това.
8. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката на въжените линии - липсва оценка дали наличните въжени линии достатъчно обезпечават обектите в парка като местоположение и капацитет. По отношение на необходимостта от развитие на въжения транспорт липсва оценка къде и защо това е необходимо, след като се дава като препоръка. Обръщаме внимание, че застрояването в подвитошката яка прави почти невъзможно развитието на модерни комуникационни подходи за тези нови лифтове.



9. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката на туристическите пътеки няма оценка относно необходимостта за развитие на мрежата от пътеки, къде и защо.
10. В т. 1.22.1.2 по отношение на оценката на специализираните маршрути няма оценка дали наличните маршрути обезпечават обществените интереси, какво е състоянието им и дали има нужда от развитие. В цитираните стратегии няма отговори на тези въпроси. Съответно мерките също не отговарят на тези въпроси.
11. В т. 1.22.1.2 по отношение на връзката на парка с транспорт извън парка липсва оценка дали наличните връзки обезпечават обществените интереси (вкл. в южна Витоша) и дали има нужда от развитие. Въпреки че се изисква по задание, тази оценка е предложена като мярка – „Анализ на градския и междуградския транспорт“.
12. В т.1.22.1.2 по отношение оценката на съществуващата инфраструктура е направена неуместна за един ПУ препоръка „Няколко района в парка с концентрация на нефункциониращи и полуразрушени сгради, могат да се превърнат в музей на комунизма и „безплодния“ преход“. Необходимата мярка е „премахване“.
13. В т.1.22.1.4 липсва най-важната мярка за решаване на проблемите със санитарно-хигиенните условия в парка, а именно пълна инвентаризация на ВиК инсталациите на всички работещи обекти в парка, оценка на възможните индивидуални и комплексни решения и съответно задължителни предписания към собствениците. Всичко друго е в сферата на добрите пожелания без пряк ефект.

Неизпълнение на заданието по т.1.22.2

1. В т.1.22.2.1 няма конкретни мерки за подобряване на условията и използване на възможностите за развитие на туризма в парка. Дадена е неясна и куха препоръка за „нов подход при решаването на проблемите с базата и ползването ѝ“, без да става ясно коя база какви проблеми и какъв е този нов подход, по какво се различава от стария?
2. В т.1.22.2.1 липсва оценка на състоянието на ски спорта в парка – какви видове ски спорт, как и доколко се практикува, къде се е практикувал, но вече не се практикува и защо, какво е състоянието на ски зоните, какви са природните и икономически условия. При призната необходимост („доказан интерес“ и т.н.) изпълнителите не са направили обаче оценка на възможностите за развитие на ски спорта спрямо природните и икономически условия – къде е възможно, до колко е възможно, как? Липсват и тенденции, които да покажат защо са намалели през годините реалните възможностите за развитие на ски спорта в ПП (недостатъчно сняг, увеличена



нужда от инвестиции, които излизат нерентабилни и за това никой не ги прави, неприет устройствен план за развитие на туристически център Алеко поради несъответствие с природозащитното законодателство и т.н.).

3. В т.1.22.2.1 по отношение на оценката на състоянието на ски спорта в парка е направено неясно и необосновано предложение за „Разработване на устройствен проект за зоните за ски спорт“. Първо, няма такъв термин като устройствен проект, има устройствени планове. Второ, при недоказана нужда и възможност за развитието на ски спорта в парка е неоправдано да се изисква разработване на устройствен план, при все че това е проблем на собствениците на съоръженията, които не са изявили ново желание за развитие на ски съоръженията, с изкл. на туристически център Алеко където неуспешно са разработили вече такъв план.
4. В т.1.22.2.1 по отношение на оценката на съответствието между поемния капацитет на парка и посетителите има пълно изпълнение на заданието. Първо липсва такава оценка, като единствено се сочи, че е необходимо устройствено планиране, която констатация трябва да е в графа препоръки, а не в графа оценки. Вместо такава оценка да бъде изготвена с ПУ, се препоръчва тя да бъде направена с последващи комплексни устройствени планове, при все, че такъв основополагащ и комплексен план със зони, режими, норми и условия е именно Плана за управление на ПП Витоша и той следва да реши на ниво парк, а не на ниво отделни устройствани обекти, как да се управлява туристопотока. Прехвърлянето на този управленски проблем за последващи планове показва неразбиране философията на Плановите за управление по ЗЗТ, като се очаква управленските проблеми на ЗТ да бъдат разрешавани само със застроителни устройствени планове по ЗУТ. Как без тази оценка План‘2 ще има адекватно зонироване, режими, норми и условия, които да гарантират, че при изработването на допълнителни устройствени планове и проекти за конкретни нужди в парка ще се постигне устойчиво рекреационно ползване на парка?
5. В т.1.22.2.1 по отношение на оценката доколко реализирането на нови проекти ще смекчи конфликта между капацитетните възможности и интереси на посетителите липсва такава оценка. Споменават се единствено проекти за атракционни, без да се взема отношение към конфликта в района на х. Алеко, особено през ски сезона и конфликтите в цяла Северна Витоша (което е коментирано обаче от обществото чрез социологическото проучване).
6. В т.1.22.2.1 по отношение на оценката за необходимост от мерки за ограничаване/развитие на отделните видове туризъм, липсва такава обоснована оценка, като единствено се сочи без обосновка, че няма нужда от ограничаване, а от



стимулиране на туризма. Поради това е дадена общата и безсмислена мярка да се „извършва контрол при реализирането на дейности и проекти свързани със спортовете“, тъй като това се изисква по закон и няма нужда да се препоръчва.

7. В т.1.22.2.1 по отношение на оценката за обезпеченост на посетителската инфраструктура е дадена препоръка, която няма отношение към тази инфраструктура, а за някакви обекти за подслон (хижи ли, хотели ли, заслони ли?), докато обществените очаквания са за подобряване качеството на алеите, кътовете за отдих и т.н.
8. В т.1.22.2.2 оценките на степента на устойчиво ползване на природните ресурси оценките не са направени по изисканите критерии за принос за околната среда, соц.-икономически принос и икономическа жизнеспособност. Съответно и мерките нямат отношение към изисканите оценки. Например, не е посочено, че масовото събиране на боровинки през последните години макар и да носи социално-икономически принос за берачите, води до изчерпване на този ресурс и до замърсяване с битови отпадъци от берачите и са необходими мерки за ограничаване на този проблем.
9. В т.1.22.2.2 в оценката на степента на устойчиво ползване на горските ресурси се сочи, че Дирекцията на парка е реализирала ползване, което е невярно.
10. В т.1.22.2.2 оценката на степента на устойчиво ползване на горските ресурси оценката не е направена по отношение икономическа жизнеспособност и рентабилност на ползването, особено ако се изпълнява винаги изискването след дърводобив да се възстановяват горските пътища и алеи, което рядко се прави, и то с ограничено качество.
11. В т.1.22.2.2 оценката на степента на устойчиво ползване на горските ресурси не става ясно защо текущото планиране на ДГС и ДЛС не действа „целенасочено и превантивно, изпреварващо събитията“ и защо „само частично отразява специфичните изисквания на ЗЗТ“, което да налага повторно планиране чрез допълнителен план по чл. 64 от ЗЗТ. Какво ще се промени в планирането в горите, при все че и ГСП и предлагания план по чл. 64 от ЗЗТ се подчиняват на едни и същи цели на парка, едни и същи режими и норми на парка и едни и същи законови ограничения и изисквания? Означава ли това, че проектантите са изготвили некачествени ГСП несъобразени с условията в Парка и ЗЗТ? Не става ясно защо се препоръчва да се определят норми за регулирано ползване на дървесина, при все че в оценката се сочи, че и при настоящите норми по План 1 ползването е устойчиво. Друг е въпроса, че използването на отношението добив/прираст е неприложим за парка, защото 75% от горите в парка имат или санитарно-охранителна,



противоерозионна, курортна или друга специфична защитна функция, което налага априори ограничено ползване, както и много гори, които са частни и не се ползват.

12. В т.1.22.2.2 в оценката на необходимостта от осигуряване на дървесина за нуждите на местното население се прави оценка, че търсенето не се задоволява, без да се доказва и обяснява, особено с оглед на факта, че ГСП се изпълняват на 100 %. Няма и мерки.
13. В т.1.22.2.2 няма оценка на ползването на водни ресурси.

Неизпълнение на заданието по т.1.22.4

1. В т.1.22.4 в оценката на управлението на парка е направена оценка, че „Не е изпълнена дългосрочната цел за опазване на смърчовите гори“, като не става ясно, какво имат предвид изпълнителите. Първо това не е дългосрочната цел. Посочената в План¹ цел е „*Да се запази естественото състояние на старите съобщества от смърч*“. От тази гледна точка, авторите следва да обяснят дали непостигането на целта се дължи на това, че естественото състояние на тези гори не е запазено поради проведените сечи и подмяната на естествената гора с култури, за които дори не винаги е използван местен произход на смърча. Но ако авторите твърдят, че целта не е постигната, защото смърчовите екосистеми в парка са преминали в друга фаза на развитие поради природни нарушения, то тогава оценката не е вярна, защото запазването на естественото състояние на смърчовите гори включва и запазване на естествените процеси в тях (вкл. развитието на короядни каламитети).
2. В т.1.22.4 не е вярна оценката, че не са разработени устройствени планове за туристическите центрове, тъй като за най-големия център Алеко е изготвен СПУП.
3. В т.1.22.4 в оценката на управлението на парка е пропуснато да се отбележи, че не е постигната целта „*Да се запази естественото състояние на каменните реки*“, поради допуснатото взривяване, раздробяване и преместване на стотици морени в обхвата на Синята писта.

Неизпълнение на заданието по т.1.23

1. В оценката на рибите като потенциална стойност на защитената територия се сочи максимална оценка, което не е коректно и следва оценката да е по-ниска, тъй като авторите сочат в проекто-плана, че и ихтиофауната е силно повлияна от човека, и речните местообитания са също силно повлияни от човека (ВХВ, прагове и т.н.).
2. В оценката на ландшафтното разнообразие оценката следва да е максимална, защото паркът представя изключително и сравнително естествено ландшафтно



разнообразие, което не всяка планина в България има – алпийски ландшафт, ландшафт с високопланински иглолистни гори, буков пояс, дъбов пояс, речни екосистеми, торфища, каменни реки, пасища. Нещо повече, ландшафтния изглед на Витоша погледнато от София за всички софиянци вероятно е един от най-големите и важни за опазване потенциали на парка.

Неизпълнение на заданието по т.1.24

1. Оценката за постигането на целите и изпълнението на режимите и задачите е от съществено значение за актуализирането на целите, зонирването и режимите на парка. Въпреки това, заданието по тази точка не е изпълнено изцяло, особено по отношение на това, че вместо да се посочат „Основания“ защо не е, или защо се счита, че не е постигната дадена цел, защо не е изпълнен даден режим или задача, в таблицата се сочи единствено какво е трябвало да бъде постигнато. Пример:

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ				
<i>Показател</i>		<i>Основания</i>	<i>Оценка</i>	<i>Необходими мерки</i>
Преглед	на	ДПП на основата ежесечни отчети с обобщени годишни доклади за изпълнение, изготвя цялостен преглед за изпълнението на Плана и представя за Публично обсъждане.	Не	???
изпълнението	на			
План 1	–			
Докладите	по			
1.	по години			

1. ЕНИЕ НА ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И СЪТЗАД

Съответно, почти няма отрицателна оценка, която да е отразена с някакви необходими мерки (виж примера).

2. В заданието се изисква на базата на анализ на прилаганите режими и норми от План 1 да се направи оценка на ефективността на прилагането му и да се формулират предложения за актуализацията им. За съжаление, в оценката на „Изпълнение/спазване на режимите“, извършена по зони, се сочат само ключови режими, без да е направен анализ на прилаганите в тези зони режими, с изключение на 2 констатирани неспазвания на режими.
3. Не е изпълнено изискването на заданието да се анализира и оцени прилаганото зонирване и съответстващите му режими за постигането на управленските цели.



Единствено се правят необосновани твърдения, че зонирването и режимите не отговарят на ЗЗТ без да се сочи дали тези зони и режими са допринесли за постигане целите на парка или не, и защо.

4. Не е изпълнено изискването на заданието да се анализират резултатите от прилагането на режимите и нормите от План 1. Сочи се единствено, че два режима в две зони не са приложени, без доказателства.
5. Не е изпълнено изискването на заданието да се анализира доколко непълното или частично прилагане на режими и норми е възпрепятствало осигуряването на функцията на зоната.
6. Не е изпълнено изискването на заданието да се оцени териториалното разположение и обхвата на отделните зони.
7. Не е изпълнено изискването на заданието да се извърши анализ на състоянието на предмета и целите на опазване на ПП Витоша, в следствие изпълнението или неизпълнението на заложените проекти и цели. Сочи се единствено, че не са запазени смърчовите гори.
8. Не е изпълнено изискването на заданието да се извърши анализ на степента на опазване и възстановяване на природни местообитания и местообитания на растителни и животински видове в следствие на съществуващото зонирване, ползването на ресурсите, строителството и инфраструктура.

II. Проблеми по съдържанието на плана

Проблеми в ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

1. В оценката за постигане на целите заложен в чл. 18 (2) от ЗЗТ се сочи средно постигане на целта „Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биоразнообразието в тях“ поради недостатъчно опазване и възстановяване на местообитанието на обикновения смърч. Тази оценка би била вярна единствено ако изпълнителите са имали предвид подмяната на естественото смърчово местообитание с изкуствено чрез залесителните дейности, доколкото самите природни нарушения не само не увреждат местообитанието (гората преминава в друга фаза на развитие в рамките на естествената си динамика), но и са увеличили биоразнообразието им, което бе доказано в проучване на ЛТУ в резерват Бистришко бранище по отношение видовото разнообразие на гъби и насекоми.



2. В оценката за постигане на целта „предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности“ е дадена максимална оценка, като е отчетена единствено ролята на ДПП. За изпълнението на тази цел обаче не е отговорна само ДПП, поради което следва да се посочи, че през последните години силно са ограничени възможностите за ски спорт в парка поради отказа на собствениците на спортните съоръжения да ги поддържат и експлоатират в полза на обществото. Това налага и средна степен на изпълнение на тази цел.
3. Следва да се коригира оценката по отношение изпълнението на задачата за защита на биокоридорите, доколкото това частично е извършено при изработването на ОУП София, в който част от тези коридори са предвидени.
4. Следва да се коригира оценката по отношение изпълнението на задачата за разработване на ПУП на отделни урбанизирани части от парка, доколкото такъв ПУП, и по-точно СПУП, е разработен за туристически център Алеко.
5. По отношение на оценката, че „Не са постигнати положителни резултати“ във връзка с реализацията на мярката за ограничаване на въздействията за постигане на целите „Да се запази естественото състояние на старите естествени смърчови гори“ поради природни нарушения не е обосновано защо не е постигната целта и какви мерки са необходими, доколкото не толкова природните нарушения, колкото санитарните и залесителните мероприятия са довели до промени в естественото състояние на смърчовите гори. Не е редно да се счита, че природните нарушения не са част от естественото развитие на смърчовите гори, а санитарните сечи и залесяването с неместни видове води до запазване на естественото им състояние.
6. По отношение на целта „*Да се прилага устойчиво стопанисване на горите*“ не е обоснована и правилна оценката, че „*Не са провежда устойчиво стопанисване*“, тъй като устойчиво ползване не означава само да се изпълнява ГСП, а и това да се опазва биологичното разнообразие в горите. Няма научни резултати в света, които да сочат, че неприлагането на отгледни и възобновителни сечи води до намаляване на биоразнообразието в горите, точно обратното. Може да се твърди единствено, че липсата на отгледни сечи може да доведе до по-ниска устойчивост на горите, и то ако основната цел пред тях е стопанска, а не природозащитна. Най-висока природозащитна стойност имат резерватните гори, където не се извършват никакви лесовъдски мероприятия.
7. Следва да се коригира оценката по изпълнението на целта „*Да се запазят традиционните форми на земеделие*“ доколкото в парка има участъци където все още се пашува (над Железница напр.), вкл. чрез реализацията на проекти по ОПОС за възстановяването на лалугера над Кладница.



8. Не е обосновано защо „*Не е постигната желаната хармония*“ по отношение рекреацията и природозащитата, при все че в парка, за разлика от НП Пирин и НП Рила, няма все още ясно изразени конфликти между природозащита и рекреация, а през последните години с обновяването на туристическата инфраструктура и популяризирането на различни туристически подходи и обекти бе постигнато разсредоточаване на туристопотоците. Оценката може и да не е висока, но не е отрицателна.
9. В оценката за изпълнението/спазването на режимите и задачите по План‘1 абсолютно необоснована е оценката, че функционалното зонироване и режими по План‘1 не съответства на ЗЗТ, че режимите се смесват, и че са пренебрегнати режими от закони, които важат априори. Такива обосновки няма и в цитираните т.1.7 и т.1.22, където тези оценки просто се преповтарят без доказателства.
10. В оценката за изпълнението/спазването на режимите и задачите по План‘1 неправилна е оценката, че режимите в ПП Витоша се спазват, доколкото служители на парка и граждани констатираха и сигнализираха в периода 2005-2014 г. десетки случаи на неспазване на режимите на парка – унищожаване на каменни реки, повреждане на тревната повърхност на ски пистите, движение на АТВ и моторни шейни извън пътищата, браконьерство и т.н.
11. По отношение оценката за изпълнението/спазването на режимите и задачите по План‘1 в зона А за строга защита на природната среда се сочи, че не е постигнато ограничаване на съхненето на смърчовите гори. Първо, не става ясно къде има такъв режим в План‘1. Второ, защо се счита, че трябва да се ограничават естествените процеси и в зоните за строга защита на природната среда, имащи за цел именно защита на естествените процеси в природата? Трето, защо се счита, че санитарните сечи в района на Офелиите не са довели до частично ограничаване на съхненето? Продължава ли да има съхнене?
12. В т. 1.16.5.3. Ползване на дървесина са дадени данни за приходите от добива на дървесина, докато данни за приходите от питейна вода няма. Не става ясно, защото авторите на доклада считат за важна едната информация, а другата – не. Още повече, че дърводобивът пряко уврежда туристическата инфраструктура. От друга страна ползването на водни ресурси за различни цели също има крайно негативен ефект, но носи конкретни ползи на водоползвателите, които би следвало да се остойностят.
13. В т. 1.16.7.4 Туристическа инфраструктура и елементи, с.273 - не е изяснено, че само частично за ски писта Лале има начин на трайно ползване като ски писта.



Останалите терени, които се ползват за ски спорт не са ски писти, а пасища, горски територии, земеделски земи, пътеки и пътища.

14. В същата точка се казва за „Концепция за развитие на свободни стилове ски - ски туризъм, извънпистови ски и фриистайл ски на територията на ПП „Витоша“ изготвена от Българска асоциация по ски свободен и екстремн стил (БАССЕС) за развитието на свободните дисциплини ски (извънпистови ски и фриистайл ски) на територията на ПП „Витоша“. Тази концепция не е дадена като приложение и не става ясно кои нейни предложения са приети.
15. В т. 1.22.5. Формулиране на основните и специфичните проблеми на територията, с.449 четем „Основна причина за всички наболели проблеми свързани със строителство, състояние на сгради и съоръжения, определяне на капацитети и др. е отсъствието на подробно устройствено планиране и технически проекти за модернизация на сградния фонд, саниране на територията от полуразрушени сгради, развитие и модернизация на въжения транспорт“. Това е твърдение без никакви доказателства или анализ. Причините за състоянието на сгради и съоръжения е най-вече нежелание или липса на средства от страна на собствениците за подмяна на съоръженията. Като причина може да се сочи и липсата на вещни права у някои стопани, както и амбиции в разрез със закона. Например, за модернизацията на Романския лифт е имало издадено решение по ОВОС, още по времето на разписването на План 1, с промените в Закона за горите, се дава възможност за ремонт на ски-съоръжения без изключване от горските територии, съответно без необходимост от изготвяне на ПУП. Припомняме, че много сгради бяха дори санирани (въпреки че това наруши техните естетически и културни качества) през годините. Подобни безпочвени констатации целят за подготвят читателя на плана за изготвяне на частичен сПУП за ски-зона Алеко, който вече бе отхвърлен от съда.

Препоръки за изпълнението на заданието по т.1.22.5

1. В описанието на фактора строителство на обекти за ски спорт е включена паразитна информация, която следва да отпадне, тъй като всяка дейност или проект в България се процедурат задължително по ЗБР, и няма нужда да преповтаряме законовите изисквания в плана: „*Тези проекти и дейности съгласно действащото законодателство в РБ се процедурат по Наредбата за оценка за съвместимост на плановете, програми и проекти и инвестиционни предложения с целите на опазване на защитените зони от Натура 2000. ПП „Витоша“ е защитена зона по Директивата за птиците и Директивата за местообитанията.*“ Доколкото това



изискване важи за всички дейности в парка, ако изпълнителите държат, могат да направят тази забележка в обяснителната част на плана.

2. Следва да се посочи, че в парка сериозен проблем е пресиленото ползване на боровинки с потенциално стопански цели от берачи с ромски произход.
3. Следва да се посочи, че в парка сериозен проблем е браконьерството на дивеч, както и организирания лов извън разрешените участъци, като пример за това са ловните излети над р. Куртова в източната част на ПП Витоша, както и изграждането на незаконен ловен дом в територията на парка там.
4. Следва да се посочи, че за опазването на животинските видове в парка, вкл. дивата коза, сериозен проблем са бездомните кучета в парка, често пускани незаконно от служебни или частни лица.
5. Следва да се посочи, че в парка сериозен проблем все още е движението на АТВ, моторни шейни, джипове, снегоутъпкващи машини (през лятото) и багери по туристическите пътеки.
6. В оценката на проблемите по състоянието на горите се сочи, че проблем е влошеното състояние на обикновения бук поради наличие на гъбни болести. Тази оценка не може да се счита за вярна, докато изпълнителите не докажат, че горите на парка покриват изискването на Наредбата за сечите в горите да са налични мин. 10 % мъртва дървесина в буковите гори и мин. 3-5 броя стари, загиващи хралупести (вкл. загиващи) дървета. Проучване на ДПП през 2010 г. (Доклад на ДПП Витоша на тема: “Природозащитно състояние и режими на управление на горските местообитания в защитена зона “Витоша” BG0000113”) показва, че тези показатели са критично ниско в целия парк.
7. Категорично не е вярна оценката, че количеството мъртва дървесина (стояща и лежаща / суха и паднала маса) е с относително висок процент на покритие и като количество не е измерван. Недопустимо е да се правят такива оценки, особено като се признава, че количеството не е измервано. Както бе посочено, проучване на ДПП Витоша от 2010 г. (Доклад на ДПП Витоша на тема: “Природозащитно състояние и режими на управление на горските местообитания в защитена зона “Витоша” BG0000113”) показва, че по показател „наличие на мъртва дървесина“ всички горски местообитания в парка, с изкл. на смърчовото, са в неблагоприятно природозащитно състояние.



8. Следва да се допълни като един от основните проблеми, свързан с ползването на горите, драстичното влошаване на състоянието на туристическите алеи и маршрути (често съвпадащи с горски пътища) след дърводобива, като дори опитите за възстановяване на тези пътища след сигнали на граждани са с временен успех до първите дъждове (напр. Драгалевската пътека). Проблем също е конфликта между желанието на туристите за рекреация и отдых и необходимостта шумните горскостопански дейности в горите да се изпълняват съгласно горскостопанските планове.
9. Следва да се допълни като ключов проблем при ползването в горите установеното в проучване на ДПП, че прилаганите санитарните сечи в смърчовите гори на парка не са в пълно съответствие с европейските практики и не са съобразени с биологията на короядите, като например проблема, че сечите най-често се извършват твърде късно когато нападнатите дървета са напуснати от короядите и това се оказва контрапродуктивно. Както и проблема, че залесителните дейности се извършват с неместни произходи на обикновения смърч, което е недопустимо за ЗТ и ЗЗ.
10. Не е коректна оценката, че проблем на строителството са „неработещи и остарели съоръжения за въжените линии“. Първо, това не е проблем на строителството, а проблем на собствениците им и на потенциалните им ползватели. Второ, проблемът не е, че въжените линии са неработещи и остарели, а че никой не иска да ги поддържа, тъй като в Европа дори в модерни ски курорти (напр. Лес дьо Алпс, Сестриере и т.н.) наравно с модерните съоръжения се използват и по-стари от Витошките лифтове, които обаче се поддържат перфектно от собствениците им. Трето, за много от лифтовете няма никакви пречки да бъдат подменени по сега действащата нормативна база въпреки липсата на СПУП и вещни права у собственика.
11. Следва да се допълни, че основен проблем свързан със строителството са десетките случаи, установени от ДПП Витоша, изпратени до компетентните органи без адекватна реакция, на строителство на инфраструктурни съоръжения (водохващания, кули, инсталации за изкуствен сняг, ски-пътища, канавки и др.) и разширяване на сгради от ползватели в туристически център Алеко без да имат или разрешителни за строеж, вещно право върху държавната земя или без разрешение от компетентните институции, което, както се сочи от изпълнителите, налага необходимостта от по-строги мерки за контрол върху строителството в парка и специализирана охрана към ДПП.
12. Във връзка с горното, следва да се посочи като основен нерешен правен проблем свързан със собствеността в парка наличието на обекти (вкл. важни въжени линии),



които са приватизирани без вещни права върху държавната земя, което води или до неправомерно ползване на държавната земя, или до затруднения при извършването на строителни дейности по тези обекти.

13. Неправилна е оценката, че проблемът свързан с наличието на застроени поземлени имоти в парка е липсата на устройствен статут и инфраструктурна обезпеченост. Доколкото по ЗУТ устройствения статут и инфраструктурната обезпеченост са задължителни авторите следва да проверят или препоръчат да се провери доколко застрояването в парка изобщо е законно, което е реалният проблем.
14. Неправилна е оценката, че определените зони в План 1 не са в съответствие с чл. 32 (1) от ЗЗТ, тъй като чл. 19, т.4 позволява други зони освен тези в ЗЗТ съобразно конкретните условия в парковете. Видно е, че зонирването в ПП Витоша, макар и сложно, успешно балансира интересите и постига целите на парка, като отразява изключително сложните условия в него – мозайка, в която се смесват територии с различна собственост, законов регламент, НТП, стопански функции, очаквания на посетителите и ползвателите и т.н. (което не е така в един НП – един вид собственост, липса на стопански дейности и т.н.). Изпълнителите забравят, че ПУ на ПП Витоша има и функцията на ОУП за територията на ПП, което налага по-детайлно зонирване и специфични режими за конкретните зони! Второ, ЗЗТ изисква в ПУ да има режими, норми, условия и препоръки. В случая не е представен нито един пример защо сегашното зонирване и начин на разписаване на режими, норми, условия и препоръки водят до конкретни проблеми!
15. Абсолютно необоснована е оценката, че за включените територии в подзоните на парка се смесват режимите по отношение на степените на защита съгласно ЗЗТ, ЗБР, ЗГ, ЗЛР, ЗВ и др. Съгласно чл. 57, т.3 от ЗЗТ планът за управление на ПП Витоша следва да включва норми, режими, условия или препоръки за осъществяване на дейностите в парка, осигуряващи достигането на поставените цели, което означава, че законът не забранява да се въвеждат режими надграждащи режимите за защита съгласно ЗЗТ, ЗБР, ЗГ, ЗЛР, ЗВ и др.
16. Абсолютно необоснована е оценката, че определените режими във функционалните зони не са в съответствие със ЗЗТ. Няма нито един пример! Авторите не обясняват защо считат, че така разписаните специфични режими в отделните зони, унифицирани в три категории (насърчаване, допускане и недопускане) не съдържат и норми, и условия, и препоръки. В тези режими са включени както норми, така и условия (напр. за разрешените интензивности при сечите), а дейностите, които се насърчават видимо имат характера на препоръки. Какъв по-ясен режим може да съществува от това да се посочва кое е „допустимо“ и кое е „недопустимо“?



17. Не става ясно защо изпълнителите считат, че са пренебрегнати режимите от ЗЗТ и Заповедта за ПП, доколкото тези актове се прилагат независимо от ПУ и ПУ не може и не ги дерогира по никакъв начин, а единствено надгражда или преповтаря.
18. Не става ясно какво общо има „практикуване на колоездене по пешеходните маршрути“, „трайни маркировки и кошчета по дърветата“, „не се спазва забраната за туризъм в ДЛС“ с проблемите свързани с планираните зони и режимите в тях. Ако тук ще се посочват всички случаи на неспазване на режимите на парка, защо не са посочени браконьерските дейности, недопустимото строителство (вкл. в център Алеко), движението на АТВ и шейни и т.н.
19. Не става ясно какво общо имат нарушенията с МПС с проблемите на зонирването и режимите.
20. Не става ясно какво общо има въпроса с развитието на Парка като биосферен резерват (една от програмите в План‘1) с проблемите на зонирването и режимите.
21. Що за правен проблем свързан със собствеността е това, че липсва система информираща за реализирането на разпоредителни сделки и промени в собствеността. За тази цел е направен публичен имотния регистър към Агенцията по вписванията.
22. Към правните проблеми свързани със собствеността следва да се допълни с проблема, че в парка има редица обекти приватизирани без вещни права върху държавната земя.
23. Към правните проблеми е включен проблема със законността на строежите и техническото им съответствие, както и проблема със осъществяването на ремонти, което е коректно, но никъде в ПУ не е обосновано защо това са проблеми, което не дава възможност за конкретни мерки.
24. В т. 1.24. четем „Да се прецизират условията за пълноценно използване на рекреационния потенциал, като се търси хармонията между ползване и природозащита“ „Не е постигната желаната хармония“. Тази оценка е напълно необоснована. Както посочват и резултатите от социологическите проучвания, балансът е постигнат, и не бива да бъде нарушаван с нови устройствени планове.



Проблеми в ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

Забележки по изпълнението на заданието по т.2.1.

1. На първо място, следва да посочим, че сериозните липси по изпълнението на заданието в част 1 и големия брой некачествени оценки обезсмислят прегледа на целите, до отстраняване на пропуските. Въпреки това ще посочим наличните пропуски в тази точка с цел подпомагане на процеса по преработване на плана. Първо, следва да посочим, че по отношение на дългосрочните цели изпълнителите твърдят, че те се основават на първата оценка в Плана, на установената стойност на обекта в т.1.23, на констатациите и оценките в ЧАСТ 1, обобщени в т.1.24, както и на оценката на постигането на целите и изпълнението на режимите и задачите разписани в ЧАСТИ 2, 3 и 4 на ПЛАН‘1. В същото време, предложените главни и второстепенни цели преповтарят предложените общи цели в Заданието, което означава, че тези цели не се основават на горепосочените анализи, а на примерните предложения в Заданието. Целите на парка трябва наистина да произтичат от аналитичната част, иначе това прави анализите безсмислени.
2. На второ място, бихме искали да обърнем внимание, че съгласно Ръководството на IUCN за разработване на планове за управление на ЗТ (Thomas, L. and Middleton, J. (2003): *Guidelines for Management Planning of Protected Areas*. IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK. ix + 79pp.) целите следва да са конкретни, постижими, измерими, да отразяват целта и значението на парка, да отговарят на проблемите анализирани в плана, да посочват конкретни резултати, а не начините за постигането им и т.н. В случая обаче, предложените цели, макар и съвместими с предназначението на парка, са формулирани толкова общо, че не става ясно какво целят, какви проблеми разрешават и какви резултати се очакват. Дори да приемем, че главните и второстепенните цели може да са по-обща, ние ще дадем пример обаче и за оперативни цели, които са напълно абстрактни, неизмерими, без яснота как се постигат, което не е така в План‘1:
 - *Опазване, поддържане и възстановяване на местообитания и местообитания на видове от флората и фауната;*
 - *Планиране на основата на природния потенциал на територията, на възможности за съвременен развитие на устойчив туризъм и неговите форми;*



- *Опазване на недвижимото културно наследство на територията на ПП „Витоша“ и в Прилежащите територии, разкриване на неговия потенциал за социализация като важен ресурс на културния туризъм;*
 - *Адаптиране на управлението на парка към осигуряване на традиционни и нови алтернативни възможности за осигуряване на приходи за местните хора; и др.*
3. На трето място, предложените цели не отговарят на всички основни установени в Част 1 на ПУ проблеми в парка, чието разрешаване е предпоставка за постигна на предназначението на парка. Няма цели, които да водят към конкретни действия за разрешаването на следните по-съществени проблеми:
- Необходимост от адаптиране на екосистемите към климатичните промени, вкл. мерки за защита на хора и инфраструктура от неравномерни валежи;
 - Опазването на пещерите;
 - Недостигна на питейна вода, санитарно-охранителните зони, обезпечаването на екологичния отток на реките, гарантиране качеството на водите в планинските чешми;
 - Отпадъчните води на територията на парка;
 - Рекултивацията на бившите кариери;
 - Рекреационната деградация на почвата по алейната и пътната мрежа в парка, необходимостта от поддръжка и развитие на туристическата инфраструктура, проблемите с достъпа до планината, вкл. чрез публичен транспорт;
 - Наличието на миграционни бариери по реките и липсата на рибни проходи ;
 - Възстановителни дейности за смърчовите гори;
 - Възстановяването на антропогенните ландшафти;
 - Регулиране на достъпа на МПС, АТВ, мотори и шейни по туристическите алеи;
 - Мониторинг и конкретни мерки за опазване на определени консервационно значими видове и екосистеми в парка, за които е установено, че има нужда, вкл. организация на посетителския поток за ограничаване на безпокойството, мерки за разсредоточаване на посетителите;



- Необходимост от програма за разчистване на компрометирани и ненужни строежи, и реорганизация на сградния фонд. Ограничаване на урбанизацията.
 - Хармонична модернизация на въжения транспорт;
 - Повишаване степента на обезпеченост с противоерозионни и противопожарни съоръжения съобразно с консервационните цели;
 - Развитието на зоните за ски спорт, разграничаването на зони за ски спорт и за алтернативен туризъм;
 - Повишаване на контрола върху риболова, брането на гъби, билки и горски плодове;
 - Липсата на визия за капацитетните възможности на парка;
 - Правните проблеми със собствеността и законовия статут на обектите в парка, проблемите с вещните права в парка и др.;
 - Проблемите с неизпълнението на План '1';
 - Браконьерството и организирания лов извън разрешените територии;
 - Проблема с бездомните кучета;
 - Липсата на достатъчно мъртва дървесина в горите (с изкл. на смърчовите гори);
 - Несъответствието на санитарните сечи в смърчовите гори с екологията на тези гори (биологията на корояда, възобновяването на смърча върху мъртва дървесина и т.н.);
4. На четвърто място, при разписването на дългосрочните цели е създаден хаос, защото всяка цел е обосновавана с голям брой действия, повечето от които не съдържат конкретни задачи за изпълнение, а просто поставят нещо като допълнителни (вероятно оперативни) цели, паралелно на второстепенните цели посочени в плана. Пример за това е първото изискано действие за постигане на първа главна цел: *„Опазване Природния парк като забележително геоложко и геоморфоложко образувание, планина, съхранена в значителна степен с естествени природни елементи – екосистеми, природни местообитания, характерни растителни съобщества и видове от флората и фауната.“* Това не е действие, а допълнителна или второстепенна цел, но не е посочено като второстепенна цел, нито има характер и на оперативна цел. В същото време в тази дейност/цел няма никаква конкретика, която да насочва използващите плана как



точно трябва да се изпълни целта. Друг пример е изисканото действие „*Опазване, поддържане и възстановяване на местообитания и местообитания на видове от флората и фауната;*“, в което също няма никаква конкретика. Създаденият хаос от главни, второстепенни и допълващи цели, се допълва от това, че не става ясно второстепенните цели са подчинени на главните цели, или не. Освен това всички тези цели са насипани накуп и в част 4 (т.4.1), където допълващите цели са представени вече като приоритети. В крайна сметка не става ясно кое са управленски цели, кое са оперативни цели, кое са приоритети, кое са необходими действия за постигането на тези цели.

5. Първа главна цел на парка следва да включва освен опазване и поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие, също така и възстановяване с оглед на установената в част 1 необходимост от възстановяване на видове и силно повлияни от човека местообитания. Това изискване е посочено в т.2.1.1.1. на заданието.
6. В Първа главна цел планът не сочи какво конкретно включва изпълнението на следното действието по направление „*Опазване Природния парк като забележително геоложко и геоморфоложко образувание, планина, съхранена в значителна степен с естествени природни елементи – екосистеми, природни местообитания, характерни растителни съобщества и видове от флората и фауната.*“. Това прави направлението/действието/целта чисто пожелателна, без никакъв оперативен характер. За това е необходимо да се обясни какви конкретни действия са необходими.
7. В Първа главна цел планът не сочи какво конкретно включва изпълнението на следното действието по направление „*Съхраняване/възстановяване на естественото състояние и качествата на ландшафта и неговите компоненти, запазване естественото състояние на представителните, типични и уникални елементи на ландшафта и т.н.*“. Това също прави действието/направлението/целта чисто пожелателна, без никакъв оперативен характер. За това е необходимо да се обясни какви конкретни действия са необходими.
8. В Първа главна цел планът не сочи какво конкретно включва изпълнението на следното действието по направление „*Да се съхранят естественото състояние, биологичният потенциал и разнообразие на уникалните торфени съобщества, крайречни местообитания и другите влажни зони в парка;*“. За това е необходимо да се обясни какви конкретни действия са необходими.



9. В Първа главна цел планът не сочи какво конкретно включва изпълнението на следното действието по направление „*Опазване, поддържане и възстановяване на местообитания и местообитания на видове от флората и фауната;*“, както и в следните направления към тази главна цел: „*Опазване и поддържане/ възстановяване на реинтродуцираните популации на видове от флората и фауната;*“, „*Необходимост от функциониране на защитена зона Витоша буфер за опазване границите и въздействието върху Природния парк*“, „*Изпълнение на ангажиментите съгласно международните конвенции и директиви*“. Без яснота за необходимите оперативни действия за постигане на тези цели и направления, те остават пожелателни, и стоят като „кухи фрази“. За това е необходимо да се обясни какви конкретни действия са необходими по отделните направления.
10. Направлението „*Определяне за територията на Природния парк на зони, режими и норми в тях за дейности и управление на посетителите, осигуряващо антропогенно въздействие съвместимо с предмета и целите на опазване на защитената територия и защитената зона.*“ не може да е действие/цел на план, защото това е предмет на самия план.
11. Във втора главна цел направленията също са написани така, че носят смесения характер на оперативни цели, конкретни действия и допълнителни цели. Не става ясно обаче какво се предлага конкретно като действие: „Опазването на горските ресурси“ или изготвянето на „специализиран паркоустройствен проект“? „Оценка на материалните и др. услугите в Парка“ или „предоставяне на качествени екосистемни услуги“, и какво е общото между културни услуги и екосистемни услуги, при все че това са два различни вида услуги – едните свързани с културни особености в парка, а другите с екосистемните функции в парка?
12. Пак във втора глава, не става ясно какви са действията необходими за осигуряване на дървесина като дърва за огрев?
13. Пак във втора глава, не става ясно какво се предлага конкретно като действие: „устойчиво ползване на недървесните продукти“ или „разработване на планове и проекти“?
14. Не става изобщо ясно какво се има предвид под предложеното направление или оперативна цел/действие „Планиране на възможности за съвременно развитие на устойчив туризъм?“ От един план се очаква да посочи ясно и конкретно какво предлага: За какви точно възможности става дума, какво значи съвременно развитие, какви точно форми на туризъм ще се развиват? Така написано направлението няма никакво конкретно съдържание.



15. В първа второстепенна цел първото направление преповтаря целта, без яснота как точно ще се постигне целеното опазване на недвижимото културно наследство, освен ако не се разчита единствено на опазване и охрана. Останалите направления имат характер на оперативни цели, но не е посочено изрично, че това е замисъла.
16. В трета второстепенна цел „Постигане на социално-икономически ползи за конкретни целеви групи“ не става ясно какви са тези конкретни целеви групи.
17. В трета второстепенна цел „Постигане на социално-икономически ползи за конкретни целеви групи“ е дадено направлението *„Съвместяване на План’2 с национални, регионални и местни/общински стратегически документи свързани с развитието на туризма, спорта и рекреацията“*, което следва да отпадне. Предложеното действие противоречи на чл. 56. на ЗЗТ, според който „Плановете за управление се съобразяват със:
1. изискванията към категорията защитена територия;
 2. режима на защитената територия, определен в заповедта за нейното обявяване;
 3. изискванията на международни договори.“
18. В трета второстепенна цел „Постигане на социално-икономически ползи за конкретни целеви групи“ е предложена оперативна цел „Адаптиране на управлението на парка към осигуряване на традиционни и алтернативни възможности за осигуряване на приходи за местните хора“, което е поредното общо и лишено от конкретика направление с неясни необходими действия, поради което следва или да отпадне или да се уточни. Как точно се адаптира управлението на парка, какви са тези традиционни и нови възможности за осигуряване на приходи и т.н. Установени ли са конкретни нужди и конкретен потенциал на парка за такава „адаптация“ в аналитичната част, има ли конкретен интерес от местни хора?
19. В трета второстепенна цел „Постигане на социално-икономически ползи за конкретни целеви групи“ се предлага направлението/цел/действие *„Разработване на марка – патент за предлаганите продукти от територията на ПП „Витоша“ - месни и млечни продукти, горски плодове, билки и преработени продукти сладка и др.“*, което е несъвместимо с режимите на парка (режим 24), доколкото в парка е забранено ползването на горски плодове и билки с търговски цели и следва да се коригира. Установени ли са конкретни нужди и конкретен потенциал на парка за такава марка в аналитичната част, има ли конкретен интерес от местни хора? Не е съобразена целта и с мярката в т.1.22.2.2. „Оценка



на дейностите по ползване на ресурсите“ *„Да се забрани ползване на природни ресурси като билки и бране на гъби, горски плодове и охлюви за стопански цели на територията на парка с оглед слабата ресурсна обезпеченост“.*

20. В трета второстепенна цел се предлага *„Въвличане на местното население от общините в района на Парка и неправителствените организации в развитието на природосъобразни доходоносни дейности от малкия и среден бизнес.“*, което е поредното общо и лишено от конкретика направление с неясни необходими действия, поради което следва или да отпадне или да се уточни. Какви са тези природосъобразни доходоносни дейности? Установени ли са конкретни нужди и конкретен потенциал на парка за такива дейности в аналитичната част, има ли конкретен интерес?
21. Не е ясно в трета второстепенна цел кои са целевите групи и каква точно икономическа полза ще извлекат от разумната цел *„Въвеждане на устойчив транспорт в ПП „Витоша“, като съвместна инициатива и грантов проект с общините за въвеждане на електромобили като средство за екологичен транспорт за ограничен достъп в ПП.“*
22. В четвърта второстепенна цел *„Опазване земеделските територии чрез традиционни начини на земеползване“* е дадено направлението *„Определяне с План‘2 на режими на ползване на земеделските територии в съответствие с определеният начин на трайно ползване, в съответствие с предмета и целите на опазвана защитена зона Витоша за опазване на дивите птици“*, което следва да отпадне, защото не може това да е оперативна цел или действие за постигане целите на парка, а реално е предмет на самия план за управление. Т.е. тази обосновка следва да е посочена в раздел режими и норми, а не като цел на парка. Освен това съвместяването на План‘2 с предмета и целите на защитените зони не само не може да е оперативна цел на плана, а законово задължение на изпълнителя, но и следва да се отнася до всички дейности в парка, а не само ползването на земеделски територии. Оперативната цел тук би следвало да е от типа *„запазване на ползването на земеделски земи в съответствие с определения НТП чрез приемането на проект за.....“*
23. В четвърта второстепенна цел е дадено направлението *„Запазване/възстановяване на традиционните форми на земеделие и животновъдство;“*, което също е прекалено общо и не става ясно как ще се запазва/възстановяват традиционните форми, както и кои са тези традиционни форми?



24. В четвърта второстепенна цел е дадена оперативна цел, която се преповтаря с оперативната цел в предната второстепенна цел *„Подкрепа за производство на животински продукти от местни породи крави и овце с гарантиран произход и запазена марка с името на ПП „Витоша“*, като и тук не става ясно как ще се подкрепи това производство, като изключим запазената марка.

Забележки по изпълнението на заданието по т.2.2-2.3.

1. Тук ще бъдат предоставени систематични забележки, които да помогнат преработката на целия план, тъй като пропуските в предните части неминуемо правят текущата точка непълна и некоректна. В Таблица „Оценка на ограниченията и заплахите за предприемане на мерки в рамките на 10-годишен план за управление на ПП „Витоша“ за периода 2015-2024 г.“ е създаден невъобразим хаос от цели и заплахи, който следва да се оправи. Например, от таблицата излиза, че първа до четвърта второстепенни цели са част от първа главна цел, а пета второстепенна цел е част от втора главна цел. Първо, това не е посочено в т.2.1., и второ, няма логическа връзка между второстепенните и главните цели: Какво общо има второстепенната цел *„Опазване и представяне на недвижимите културни ценности“* с главната цел *„Опазване и поддържане на биологичното разнообразие“*?
2. Ограниченията и заплахите са вписани хаотично както в отделни графи, така и в графите на самите цели, което прави таблицата абсолютно неразбираема.
3. Ограниченията и заплахите са записани, така че не става ясно към кои конкретно главни, второстепенни и допълнителни (т.нар. направления или приоритети) цели се отнасят. За някои цели дори няма ограничения и заплахи, което е неясно защо.
4. Никъде в графа *„Ограничени и заплахи и тяхното влияние върху постигането на целите“* не става ясно какво точно е влиянието на посочените ограничения и заплахи, и върху кои цели конкретно е това влияние. Примерите са десетки, но ние ще посочим два по-впечатляващи: къде е посочено какво точно е влиянието на ограничението *„природни въздействия“* върху *„Опазване и представяне на недвижимите културни ценности“* и какво точно е влиянието на *„Отсъствие на познания за обектите на КН на територията на ПП „Витоша“* върху направлението *„Опазване и охрана на вече социализираните обекти на археологическото недвижимо културно наследство на територията на ПП;“*.



5. Необяснимо, необосновано (т.е. в нарушение на заданието) и доста съмнително е това как са нагласени оценките в графи 4, 5 и 6 на таблицата, така че да са едни и същи оценките за ограниченията и заплахите спрямо абсолютно различни цели, и то във всички редове. Например да вземем първия ред: Как оценките за всички ограничения и заплахи са еднакви и за Първа главна цел „*Опазване на биоразнообразието*“ и за Първа второстепенна цел „*Опазване на културното наследство*“? И как това е възможно за всички цели във всички редове на таблицата?
6. След като бъде пренаписана изцяло наново таблицата, като се реорганизируют целите и съответните заплахи, и се поясни какво им е влиянието и съответните оценки, е необходимо да бъдат посочени и конкретни мерки и дейности за смекчаване, както се изисква в т.2.2. от заданието.
7. Следва да отпадне преповтарянето на т. 2.3.1-2.3.3.

Забележки по изпълнението на заданието по т.2.4.

1. Тук ще бъдат предоставени систематични забележки, които да помогнат преработката на целия план, тъй като пропуските в предните части неминуемо правят текущата точка непълна и некоректна. В т.2.4 „Потенциални възможности на ЗТ“ се твърди, че „*Определените с План'1 потенциални ресурси и начини за тяхното ползване реално съществуват, но въведените изключително силно ограничаващи режими и норми, на практика са го възпрепятствали, което е водело до негативни явления като, напр.: браконьерство, незаконна паша, дърводобив, бране на гъби и билки, обезлюдяване на малки населени места, обедняване и т.н.*“. Това твърдение трябва или да отпадне като необосновано или да бъде преработено след като бъдат доказани изложените хипотези. Къде в аналитичната част на План'2 се доказва, че има връзка между строгите режими и норми на План'1 и наличието на браконьерство във Витоша. Къде в План'2 се доказва каква е връзката между строгите режими и норми на План'1 и незаконната паша, къде изобщо в парка е установена незаконна паша, при все че се твърди че няма интерес от животновъди към териториите на парка? Къде в План'2 се сочи, че дърводобива е негативно явление, резултат от строгите режими и норми на План'1?? Къде в План'2 се сочи, че брането на гъби и билки е негативно явление, резултат от строгите режими и норми на План'1? Къде в План'2 се сочи, че обезлюдяването на малките населени места и обедняването е негативно явление, резултат от строгите режими и норми на План'1? Тези абсолютно голословни



твърдения показват единствено, че се цели отслабване на режимите на парка с цел допускане строителството на нови ски съоръжения.

2. В т.2.4 „Потенциални възможности на ЗТ“ се твърди, че *„Същевременно една прекрасна и в количествено, и в качествено отношения изградена в миналото база за туризъм и рекреация на столичани и техните гости, е останала да се руши вместо да претърпи дори минимално развитие. Поради тази основна причина с План ‘2 се регистрира едно неадекватно, изкривено социално-икономическо развитие, което при така установените режими, норми и условия няма предпоставки за развитие, вкл. и за адекватно опазване на биоразнообразието и на екологичните параметри на средата.“* Това твърдение трябва или да отпадне като необосновано или да бъде преработено след като бъдат доказани изложените хипотези. Следва изпълнителите да посочат, къде в аналитичната част на План ‘2 се доказва, че строгите режими и норми в План ‘1 са довели до рушене вместо минимално развитие на базата за туризъм и рекреация, както и до „изкривено социално-икономическо развитие“. Как десетки порутени сгради и хижи в парка бяха реновирани (напр. х. Алеко, х. Адвокатите, х. Кукер, х. Рудничар, х. Острица, екостационара на ДПП Витоша) и как в м. Офелиите и Ветровала са създадени идеални условия за обучение по ски за деца, без това да е развитие? Как десетки километри пътеки бяха възстановени, и това не е развитие. Защо оценките на изпълнителите са толкова субективни и натрапващи идеята, че в център Алеко трябва да се строят нови ски съоръжения, вместо да се модернизират съществуващите? Следва да се обясни и защо възстановяването на редица хижи и туристически пътеки, както и целенасоченото затваряне на влекаве и лифтове в център Алеко от собственика, са довели до неадекватно опазване на биоразнообразието в парка?
3. В т.2.4 „Потенциални възможности на ЗТ“ се твърди, че *„На практика се е получило така, че вместо да благоприятства опазването на природния комплекс и балансираното и екологосъобразно икономическо развитие на местните общности около парка, (в т.ч. райони на Столицата), въведените режими са изолирали от парка една голяма част от тях, като са скъсали традиционни исторически обусловени връзки с планината.“* Това твърдение трябва или да отпадне като необосновано или да бъде преработено след като бъдат доказани изложените хипотези. Следва изпълнителите да посочат, къде в аналитичната част на План ‘2 се доказва, че строгите режими и норми в План ‘1 не са благоприятствали опазването на природния комплекс? Къде в план ‘2 има анализ, който доказва, че режимите на парка са изолирали местните общности около парка и са скъсали традиционни връзки с планината – някой да ограничава местните да извършват дърводобив, лов



или паша в значителни площи от парка, някой да е забранил събирането на билки и гъби за семейни нужди, някой да е забранил местните общности да превръщат изоставените къщи в селата около парка в къщи за гости, за да се възползват от туристическия потенциал на парка? Да не би изпълнителите да искат да възстановят кариерите в парка, златодобива по реките и лова в северната туристическа част на Витоша?

4. В т.2.4 „Потенциални възможности на ЗТ“ се твърди следното: *„Констатира се силно изразено недоволство на местни структури и общности с територии в границите на ПП „Витоша“, заради тяхното буквално изключване от неговото развитие и от евентуалните / допустимите ползи от това.“* Това твърдение трябва или да отпадне като необосновано или да бъде преработено след като бъдат доказани изложените хипотези. Следва изпълнителите да посочат, къде в аналитичната част на План‘2 се доказва, че местните общности са силно недоволни заради изключването им от развитието на парка? Социологичните изследвания сочат точно обратното.
5. Не става ясно каква е връзката на дългата прелюдия в т.2.4 с посочените по-долу потенциални възможности. Няма съществена разлика между представените потенциални стойности в т.2.4.1 и т.2.4.2 – и в двата случая се сочи, че потенциал на парка са десетки природни местообитания и стотици видове, които следва да бъдат опазвани или възстановявани. Поради това двете точки следва да се преработят и опростят.
6. В т.2.4.3 се сочи, че потенциал на парка е „устойчивото ползване на ресурсите“, като и този потенциал е преписан дословно от заданието. Отделно се твърди, че режимите на парка до сега са ограничавали увеличаването на икономическите ползи, без това никъде да е обосновано и доказано. Освен това обосновката на този ресурс трябва да се преработи изцяло, защото настоящата обосновка не обяснява как „устойчивото ползване на ресурсите“ е потенциал на парка, ако изпълнителите считат, че това ползване следва да е неограничено като всяко друго ползване извън парка.
7. В т.2.4.3 се сочи, че потенциал на парка като „устойчивото ползване на ресурсите“ предоставя възможности за развитие по отношение на водоползването. Изпълнителите следва да уточнят дали имат предвид, че водоползването може да се увеличи, вкл. и за изграждането на мВЕЦ, за да има развитие? При положение че Законът за водите изрично забранява тази възможност.



8. В т.2.4.3 се сочи, че потенциал на парка като „устойчивото ползване на ресурсите“ предоставя възможности за развитие в направлението „Близостта на ПП Витоша до Столицата“. Изпълнителите следва да уточнят дали имат предвид, че ПП Витоша следва да се приближи още по-близо до Столицата, за да има развитие?
9. В т.2.4.3 се сочи, че потенциал на парка като „устойчивото ползване на ресурсите“ предоставя възможности за развитие в направлението „добив на дървесина и производство на мебели“. Изпълнителите следва да уточнят дали с това предлагат повишаване на ползването в горите спрямо сегашните нива за да има очакваното от тях развитие? Това ли ще е „поминъкът“ на София?
10. В т.2.4.3 се сочи, че потенциал на парка като „устойчивото ползване на ресурсите“ предоставя възможности за развитие в направлението „събиране на билки, гъби, плодове и охлюви и продажба в региона“. Изпълнителите следва да уточнят дали за да има развитие предлагат повишаване на събирането на тези продукти, включително за комерсиални цели в нарушение на посочените от тях забрани в т.3?
11. В т.2.4 при обосновката на потенциалите на парка са изброени мерки, които не описват потенциала на парка, а преповтарят целите и програмните дейности към плана свързани с реализацията на потенциалите, поради което следва да отпаднат, тъй като целия план е пълен с преповтаряща се информация за да стане 633 стр.

Проблеми в ЧАСТ 3:НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Забележки по изпълнението на заданието по т.3.1.

1. Тук ще бъдат предоставени систематични забележки, които да помогнат преработката на целия план, тъй като пропуските в предните части неминуемо правят зонирването непълно и некоректно. Така например, в т.3.1.2 е предложена „Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и местообитания формиращи характерни скални и геоложки образувания, речни местообитания и местообитания на консервационно значими видове“. Предлагаме името на тази зона да бъде драстично променено, защото така е абсурдно дълго, не е подходящо за ползване в административната работа и за комуникиране със заинтересованата общественост. Най-вече: името не е коректно! Например не са изброени ред важни природни обекти, които трябва да се опазват в тази зона като например неприоритетни природни местообитания и неконсервационно значими видове.



2. Предложената в т.3.1.2 зона се сочи, че е за опазване на приоритетни природни местообитания, характерни скални образувания, речни местообитания и местообитания на консервационно значими видове, за която се твърди, че трябва да включва съхранени екосистеми и приоритетни местообитания. Първо, следва да се обясни защо зоната е предимно за приоритетни природни местообитания, а не за всички природни местообитания, ако се има предвид, че главната цел на парка според изпълнителя е опазване на цялото биоразнообразие и всички природни местообитания? Второ, защо зоната включва само малка част дори от приоритетните местообитания в парка? Трето, защо зоната не включва най-важни скални образувания на Витоша – Златните мостове, „морените“ под вр. Камен дел, над х. Алеко и др. Четвърто, защо зоната не включва местообитанията на консервационно значимите видове в Северна Витоша извън резерватите, част от които се срещат само тук?
3. В т.3.1.2. се сочи, че в зоната се включват *„местообитания на застрашени природни местообитания“* или казано на английски *„habitats of protected habitats“*. Тъй като това са нови термини в природозащитната практика следва изпълнителите да предоставят в плана дефиниции за тях, защото не е ясно какви са тези местообитания на застрашени местообитания и по какво се различават от застрашените местообитания.
4. В т.3.1.2 се сочи, че в зоната се включват *„приоритетни и природни местообитания от ЗБР, Natura 2000 местообитания от Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите и Директива 2009/409/ ЕЕС за птиците“*. Тъй като станаха много местообитания, без да е ясно по какво се различават едни от други и дали изобщо има такива, следва изпълнителите да пояснят:
 - Кои са тези приоритетни местообитания, които не са природни местообитания от ЗБР?
 - Кои са тези Natura 2000 местообитания от Директива 2009/409/ ЕЕС за птиците?
 - Кои са тези Natura 2000 местообитания от Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите, които се опазват в зоната и са различни от приоритетните и природни местообитания от ЗБР?
 - Защо в зоната не се включват и целевите за опазване местообитания?
5. Въз основа на горните забележки сме категорично несъгласни с границите на предложената зона, и в нея следва да бъдат включени буферни територии около



резерватите, всички природни местообитания и местообитания на целеви видове в Северна Витоша с изключение на конкретни силно натоварени с туристи ограничени площи, за да се гарантира постигане на целта на парка.

6. Категорично сме против и към обособяването на почти цяла Северна Витоша (с изкл. на резерватите, но не и техните буфери), като зони за туризъм (т.е. зони за туристически центрове) и зони за сгради и съоръжения. Абсолютно недопустимо е в 40 % от територията на парка основната цел на управление да не е природозащитата, както изисква ЗЗТ и общественото, а развитието на туристически центрове, сгради и съоръжения. Двете зони следва да бъдат крайно ограничени до необходимите територии както е посочено по-долу.
7. Предложените обхват, функционално предназначение и цели на управление на предложените зона за туризъм и зона за сгради и съоръжения са абсурдни, защото зоната за туризъм, в която би трябвало да попада зоната за сгради и съоръжения, т.е. конкретните туристически обекти и съоръжения, е сходна по размер на зоната за сгради, а в същото време това са две съседни зони. Такова зонироване няма не само в никой друг парк в България и Европа, но и създава впечатлението за непрофесионализъм. На практика няма никаква разлика между функционалните предназначения на двете зони – „конкретизиране на териториалното разположение“ и „благоустроеност“ на обектите в парка. В същото време, сградният фонд в източна Витоша (напр. около х. Селимица) не попада в никоя от двете зони, без никаква обосновка.
8. В т.3 се споменават две зони, които не е ясно едно и също ли са: „Зона за туризъм“ и „Зона за туризъм с крайселищен краткотраен отдих“, което следва да се уточни, като за предпочитане са простите и ясни формулировки.
9. Категорично сме против така предложената в т.3.1.3 „зона за туризъм“ и нейната обосновка, защото те нямат никаква логика, абсолютно противоречат на аналитичната информация в плана и не насочват към постигане на целите на парка. На първо място, в една зона за туризъм целите на управления в нея следва да са приоритетно насочени към създаването на специфични условия за туризъм, каквито не са необходими в останалата част на парка, където също има условия за туризъм – пътеки, хижи, „атракционни“ и т.н. Така обособена зоната, съгласно аналитичната информация, включва огромни площи с природни територии, в които няма туристически пътеки и обекти и в тях управленските мерки следва да останат приоритетно природозащитни с цел постигане на целите на ЗТ. На второ място, План 2 препоръчва разсредоточаване на туристопотока в Южна Витоша, т.е. обособяването на нови туристически обекти там (т.е. около Ярлово, Боснек,



Чуйпетльово), за което обаче няма 1 м² обособена туристическа зона. Трето, няма логика, защо тази зона е само в контактната зона на парка със София и околностите, ако според аналитичната част добре развита туристическа мрежа има в цяла Северна Витоша, и нова такава се предлага в Южна Витоша. По-скоро, така обособена зоната предполага още по-голяма концентрация на туристопотока в тази и без това силно натоварена част на парка, противно на целите в План '2. Четвърто, в обосновката на зоната за туризъм се сочи, че в нея се включват „*новопроектирани туристически атракционни и планираните нови информационни обекти*“, за които обаче няма никаква конкретна информация в плана и следва да се считат за спекулативни, което прави обосновката некоректна. Поради горното, считаме за необходимо границите на зоната за туризъм да бъдат ограничени единствено до силно повлияни (т.е. застроени или урбанизирани) от човека територии като туристическите центрове, в които се налагат специфични дейности като например поддържане на техническата инфраструктура (почистване просеките покрай лифтове, въжени паркове и др.), обработване на терена за различни туристически цели (почистване и снегообработване на ски писти, косене на територии за пикници или стартови площадки за парапланеристи, обезопасяване на скали за катерене и т.н.) и др. В тази зона нямат място територии, в които има единствено туристическите пътеки и места с беседки и пейки покрай пътеките, доколкото такива туристически обекти има в целия парк, тяхната поддръжка е съвместима с опазването на природните компоненти, което означава, че не е нужно целия парк да е включен в „зоната за туризъм“.

10. Абсолютно не сме съгласни с предложената формулировка за „*Функционалното предназначение*“ на „Зоната за туризъм“: „*Зоната има предназначение да конкретизира териториалното разположение и функционално предназначение на обектите и дейностите свързани с различните форми на туризъм*“. Това следва да е предназначението на „Зоната за хижите, сградите и съоръженията“, защото ако „Зоната за туризъм“ конкретизира разположението на туристическите обекти, то тогава „Зоната за хижите, сградите и съоръженията“ какво точно конкретизира? Както посочихме по-горе функционалното предназначение на зоната за туризъм е да предоставя условия за туризъм, които предполагат наличието на съществуваща урбанизирана среда, завишено натоварване на природната среда и дейности, които нямат природозащитен характер.
11. Не сме съгласни и с обосновката, че функционалното предназначение на зоната за туризъм включва „*Управление чрез определяне на режими за опазване на парковата територия и планиране на образователни, игрови, спортни, атракционни елементи и съоръжения и паркови архитектурни елементи.*“ И в този случай авторите бъркат зоната за туризъм със зоната за хижи, сгради и



съоръжения. Планирането на спортни и атракционни елементи и съоръжения следва да се определя в зоната за хижи, сгради и съоръжения, защото тяхното изграждане следва да е допустимо само в тази зона, а зоната за туризъм да обособява обхвата на територии, в които са разположени такива елементи и съоръжения.

12. От функционалното предназначение на Зоната за туризъм следва да отпадне и пояснението, че *„Планираните нови обекти и обслужващи съоръжения са насочени към балансирано разсредоточаване и управление на посетителите с оглед запазване на естествения характер и спокойствие в зоната. Ситуиране на нови информационни центрове“*. Както бе посочено, изграждането на нови обекти, центрове и съоръжения е предмет на зоната за хижи, сгради и съоръжения, а не на зоната за туризъм. Освен това, този текст няма място в тази част изобщо, защото никъде в плана не са посочени кои са тези „планирани нови обекти и обслужващи съоръжения“. Ако са планирани, следва да бъдат посочени в плана, в противен случай твърдението е спекулативно и вероятно касае планираните ски съоръжения.
13. Целите на управление на зоната за туризъм следва да се преработят изцяло. Не става ясно какво се има предвид в това, че целта на управление на зоната за туризъм е *„Ограничаване на влиянието на застрояването на поземлените имоти в ПП, връзка със площи от зелената система на гр. София и връзка с обекти за отдих и спорт в „преходната зона“ на бъдещия Биосферен резерват“*. Първо, какво означава „ограничаване на влиянието на застрояването в ПП“? Как точно се ограничава влияние на застрояването? Второ, означава ли това, че се очаква още много застрояване в ПП и защо това не е цел на всички зони в парка и на целия парк изобщо? Трето, какво означава „връзка със площи от зелената система на гр. София“? Каква е тази връзка? Не представлява ли целият парк връзка със зелената система? Какво по-специфично се предвижда в тази зона, че да е специфична нейна цел? Да не би да се предвижда пълзящо застрояване с жилищни комплекси, ресторанти и паркинги, за които видимо няма забрана в парка? Четвърто, какви са тези обекти за отдих и спорт в преходната зона, защото на картите към плана няма нито един такъв обект? И как така зонирването на плана се позовава на някаква идея в абсолютен зародиш за някакъв бъдещ Биосферен резерват, който нито съществува, нито е ясно дали някога ще има такъв ако се има предвид, че ние текущите международни статuti на парковете и резерватите не опазваме?
14. В т.3.1.4 следва да се преработи изцяло обхвата на зоната на хижите, сгради за подслони и спортните съоръжения. Първо, следва да бъде конкретизирано, че зоната включва не районите, а застроените и прилежащи площи на обектите. Така записано всеки може да тълкува като „район“ огромни територии от парка, както се е и случило в плана, ако се има предвид, че според план‘2 съществуващото



застрояване в парка е около 70 ха, а в случая някой е раздул зоната за сгради и съоръжения на абсурдната площ от 4090 ха. Второ, и самата зона следва да бъде преработена наново.

15. В обосновката на обхвата на Зоната на хижите, сгради за подслони и спортните съоръжения следва да отпадне уточнението, че зоната включва „места за ново строителство предвидени с последващи устройствени проекти и планирано строителство за целите на парка“, тъй като никъде в План‘2 не е посочено къде и какво е това ново или планирано строителство. Как точно се обособява зона за ново строителство без да е ясно къде и какво е това ново строителство? Възможно ли е с цел да се скрият конкретните планове за нови ски писти и ски лифтове на Витоша ски да се е наложило с план‘2 близо 15% от територията на Витоша да е определена за зона за сгради и съоръжения? Следователно в тази зона може да се включват терени за ново строителство, стига в плана да е посочено за какъв вид ново строителство става дума и къде, а в последствие с ПУП да се конкретизира строителството. В противен случай няма никакъв смисъл от плана, като инструмент за „балансирано управление“ на територията на парка.
16. В т.3.1.4. следва да се преработи изцяло обосновката на функционалното предназначение на зоната за сгради и съоръжения. Предназначението на тази зона не може да е *„осигуряването на техническа инфраструктура, ..., пожарна безопасност и сигурност на ползвателите на спортни съоръжения“*. Предназначението на зоната следва да е да осигурява възможност за изграждане и поддръжка на сгради, инфраструктура и т.н. Освен това предназначението на зоната не следва да е с акцент техническата инфраструктура към сградния фонд, а самия сграден фонд.
17. В т.3.1.4. е допуснато смесване на целите на управление с функционалното предназначение на зоната за хижи, сгради и съоръжения, което налага преработка и на двата текста. Не може целта на управление на зоната да е *„определяне на сервитути за поддържане на съоръжения“*, тъй като това определяне се извършва при конкретизиране границите на зоната, а не при управлението ѝ. Следователно, определянето на тези сервитути е част от предназначението на зоната. Също така *„планирането на нови посетителски и информационни центрове“* не е цел на управление, а предназначение на зоната, което също е обвързано с предварителното конкретизиране на границите на зоната в процеса на разработване на ПУ. За сметка на това изграждането на планирани нови центрове може да е цел на управление на зоната.



18. Планирането на зоните не е обвързано по никакъв начин с изискванията на природозащитата или задоволяването на ключови екосистемни услуги като питейна вода, изведени в част 1, което го прави неадекватно. Примери:

- 1.15.2.3., с.212 като важни зони по отношение на птиците в субалпийската зона извън резерватите е посочен „Района между х. Алеко и вр. Голям Резен и Черни връх.“, вместо в зона за опазване на консервационно значими видове, районът е включен в зоната за хижи, сгради и съоръжения. Същото се е случило със „1. Стари широколистни и иглолистни гори, ключови за опазване на редки видове кълвачи и сови, пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*). Два подрайона: - В района на резерват „Бистришко бранище“, извън резерватната зона.- В района над Златни мостове – Офелиите, х. Трендафила“.
- В т. 1.16.3.1.2 четем, че „Санитарно-охранителни зони „*Териториите, които имат санитарно-охранително значение надхвърлят 60% от парковата територия*“. В зонирването няма никаква връзка между зона 2, в която е разписана цел „опазване на водните ресурси“ и тези територии.
- В т. „1.21.5. Размери“, с 390 относно фактора „Степен (площ) на осигуреност за опазване на Парка и значими екосистеми и биотопи (местообитания) в него“ е препоръчана следната мярка: „ “!

19. В План 1 зоната за ски спорт и туризъм и зоната на туристически образувания е общо 325,1 ха., новопредложената зона „Зона на хижите, сгради за подслон, административните центрове за управление и поддръжка на парка и спортните съоръжения,“ е с площ от 4 089.44 ха. Увеличение от 13 пъти без основание в противоречие с всички изводи от част 1.

Забележки по изпълнението на заданието по т.3.2.

1. Тук ще бъдат предоставени систематични забележки, които да помогнат преработката на целия план, тъй като пропуските в предните части неминуемо правят предложените режими непълни и некоректни. Нещо повече, точка 3.2. следва да се преработи изцяло, тъй като структурата на точката е объркана, част от предложените режими и норми не гарантират по никакъв начин постигане дори на предложените цели на парка, а приложения подход на изброяване на забрани за конкретни дейности или обекти създава разбирането, че всички други сходни дейности и обекти, които не са забранени, са разрешени (виж по-долу).



2. На първо място е объркано това, че в режимите и нормите в т.3.2.1 *„По ползване на ресурсите“* са включени всички режими не само по ползване на ресурсите, но и режимите за строителство и инфраструктура и други специфични. Освен това липсва т.3.2.1.1. А точка 3.2.1.2. не може да има абсурдното заглавие *„Валидни за всяка зона“* и следва също да се коригира.
3. Предложената забрана №17 за *„водене на лесовъдски методи/системи в приоритетни горски местообитания, с изключение на доказана необходимост за подобряване на тяхната структура и състояние, ограничаване на нежелана и заплашваща сукцесия;“* следва да бъде изцяло преработена. Първо, не е коректен израз *„водене на лесовъдски методи“* – методите се прилагат, а не водят. Второ, що за израз е да се водят системи? Не е ясно кои са тези приоритетни горски местообитания, предвид това че г-жа Берберова обясняваше в читалището на с. Бистрица на 23.09.2015 г., че сред приоритетните местообитания са такива с бук, което е абсолютно невярно. Самата забрана е безсмислена, защото в парка няма приоритетно горско местообитание, което да не е в неблагоприятно природозащитно състояние, което налага подобряване на неговата структура и състояние. Отделно, забраната е безсмислена защото от нея не става ясно какво означава *„с изключение на доказана необходимост“* – как се доказва, въз основа на какви критерии, от кого, кога? От кой анализ в т.1 изобщо произтича забраната?
4. Предложената забрана №18 *„Забрана за сеч на единични „биотопни“ дървета - стоящи мъртви или живи дървета, осигуряващи местообитания на други живи организми;“* следва да бъде изцяло преработена. Първо, ако се забранява сеч на единични *„биотопни“ дървета“* означава, ли това че е разрешено сеч на биотопни дървета, когато са в група. Второ, тази забрана означава ли, че дървета, нападнати от корояди или гъби, също няма да се изсичат, защото и те са биотопни. Това ще е добре, защото означава цялостно отпадане на санитарните сечи. Трето, сходна разпоредба вече има в Наредбата за сечите в горите и се получава дублиране.
5. Предложената забрана №19 следва да се преработи, защото никъде няма дефиниция на това какво са *„поддържащи, направляващи и регулиращи дейности в горите“*, и лесоустроителите няма да се съобразяват с тази забрана.
6. Предложената забрана №20 *„Забрана за нарушаване целостта на каменните реки с цел изземване, преместване и разрушаване;“* следва да се преработи. Забраната за нарушаване следва да не е *„с цел“*, а *„чрез“* изземване, преместване и разрушаване, като следва да се уточни какво се изземва, премества и разрушава, а именно *„скални материали“*, и че не е кумулативно условието, а алтернативно като се замести *„и“* с *„или“*, както и да се уточни, че и други скални образувания са обект



на защита - „Забрана за нарушаване целостта на каменните реки, **грамади и др. скални образувания чрез** изземване, преместване **или** разрушаване **на скалните материали**“. В този вид забраната гарантира, че повече няма да се разрушават каменни реки и сходни скални образувания с цел различна от „изземване, преместване и разрушаване“, а именно с цел строителство на обекти.

7. Забрана № 21 следва да бъде уточнена, защото така записана означава, че в парка ще е забранено абсолютно всякаква човешка дейност, която налага изнасяне на почвите – например ремонт, строителство, научни изследвания и др.
8. Забрана № 22 следва да бъде преформулирана или да отпадне, защото е абсолютно абстрактна, неясна и неприложима. Първо, какво значи „ползване“ – ядене, събиране, готвене? Второ, забраната е неприложима, защото всеки човек може до обяд да набере 3 кг гъби, да ги закара до колата, и да се върне за още 3 кг. Трето, означава ли забраната, че не мога да изям повече от 5 кг горски плодове докато се разхождам из гората, кой ще успее да провери колко кг съм изял? А ако изям 2 кг и кача на колата още 5 кг за един ден? Тази забрана следва да отпадне и да бъде записана като норма, защото е по-скоро на добра воля.
9. Забрана № 24 следва да отпадне, защото преповтаря до голяма степен забрана №16.
10. Забрана № 25 следва да се преработи, защото не е ясно какво се забранява: забранява се паша без пастир на определените с план‘2 площи или се забранява нощна паша на определените с план‘2 площи? Не е ясно от къде произтича тази забрана?
11. Изпълнителите твърдят, че план‘1 блокирал земеделските дейности в парка, и следва да обяснят дали забрана №26 не блокира много повече земеделските производители, които няма да могат да сменят НТП от ливада в пасище и обратно при промени в икономическите и земеделските условия? Да не би да са имали предвид, че се забранява промяната на предназначението на земеделските земи, което е много по-смислено, природозащитно и нужно.
12. Очаква ли се от всеки гражданин да знае какво означава План‘2? Напр. в забрана №25, 27, 40, 41 и др.
13. В Забрана № 28 „*Ловуването на територията на ТП ДГС „София“, с изключение при регулиране на числеността на животинските видове, представляващи заплахата за популациите на други видове животни;*“ следва да отпадне изключението, защото е безсмислено, неясно и нецелсъобразно. Първо, изпълнителите не са посочили в плана в кои случаи се налага регулиране на числеността на животински



видове, с изключение на проблема с подивелите домашни кучета. Обратното означава, че в ДГС София ще се разрешава лов на вълци, рис, лисици, мечки и др., защото тези животни често са заплаха за популациите на зайци, сърни, елени и др., но тъй като са естествена част от процесите в природата, тяхната регулация в природния парк извън ловните участъци е абсолютно недопустимо. В същото време, ако има проблемни бездомни кучета, то едва ли софиянци ще са щастливи някой да отстрелва кучета в парка, но едва ли някой би имал против тези кучета да бъдат събирани обратно в приюти и т.н.

14. Предложената забрана №20 „*Забрана за строителство на нови хотели и вилни сгради за постоянно и временно обитаване, производствени, складови и инфраструктурни сгради с изключение на горскостопански сгради и за водоснабдяване, канализация и топлоснабдяване, забрана за промяна предназначението на хижи и ведомствени бази;*“ следва да се преработи изцяло защото не гарантира по никакъв начин постигане на природозащитните цели на парка. Първо, така записана забраната на практика не забранява всякакво друго строителство като напр. строителство на хотелски комплекси, вилни селища, жилищни комплекси и сгради, ресторанти, молове, голф-игрища, ски курорти и т.н., което е абсолютно нецелесъобразно в един парк. Следователно Забраната следва да е от типа: „Забранява се всякакво ново строителство с изключение на“. Второ, настояваме в изключенията за ново строителство в парка да НЕ бъдат включвани нови ски лифтове, нови постоянно захванати ски влекаве и нови ски писти, доколкото капацитета на природните екосистеми би понесъл натоварвания единствено от модернизацията на съществуващите ски съоръжения.
15. Забрана №31 следва да бъде допълнена така, че забраната за увеличаване на застроените площи и РЗП да е валидно не само за хижи и бази, а за всички сгради в парка (т.е. и за вили, къщи, хотели, ресторанти и т.н.). Има достатъчно изоставени или неизползвани напълно сгради в парка, за да се налага да увеличаваме площта им.
16. Забрана № 32 следва да се преформулира, така че забраната за увеличаване на легловата база да не важи само за съществуващите хижи, а изобщо за територията на парка. Мотивите са като в предната точка.
17. Забрана № 33 следва да бъде усъвършенствана, защото така написана е безсмислена. Тази забрана на практика не ограничава никой да си реконструира старата каменна хижа в нова футуристична фасада, състояща се изцяло от стъклени панели или плоскости с метално покритие, които са абсолютно несъвместими с природната среда. Това по-скоро може да е препоръка, а не забрана!



18. Забрана № 40 следва да бъде преработена защото е абсурдна в този вид и не подлежи на контрол. Кой ще спре хората да прелетят с безмоторно устройство над парка извън пиктограмите. Забраната за скално катерене означава ли, че никой не може да се катери по скалите под лифта Романски като част от разходка или проучване? Кой ще спре велосипедистите или ездачите да минат между две пиктограми през гората извън пътеката, не нарушава ли това конституцията и ЗГ? Това не може да е забрана.
19. Забрана № 41 е с добра замисъл, но уточнението я прави неприложима. Как ще се гарантира, че един огромен цигански или бежански катун от 40 палатки наистина се е разположил в границите на парка до някой път не защото няма кой да ги спре, а заради лошото време?
20. Забрана №42 е с добра замисъл, но непълна и неадекватна и следва да се преработи. Първо, означава ли тази забрана, че АТВ и спортни мотоциклети не могат да се движат по автомобилните пътища – това е абсурд. Второ, ако забраната има за цел да ограничи тези видове извън пътната мрежа, то настояваме забраната да важи за движението на всички видове МПС извън пътната мрежа, защото един джип без ауспух е не е по-малко проблемен от едно АТВ.
21. Забрана №43 също страда от част от горепосочените пороци и следва да се преработи.
22. Забрана № 44 има добър замисъл, но е неприложима и следва да се преработи или отпадне. Как компетентният орган ще докаже, че си увредил информационната табела на ДПП до пътя нарочно, а не по невнимание докато маневрираш? Защо ще е забранено да преместиш паднал върху пътеката кол на туристическата маркировка, ако пречи на безопасното предвижване?
23. Забрана № 45 е с добър замисъл, но е абсолютно неприложима и следва да се преработи, защото кой точно ще спре и контролира охранителите на Тодор Батков дали не носят огнестрелно оръжие докато го охраняват при придвижването му из парка или го охраняват само с голи ръце?
24. Забрана №48 е с добър замисъл, но е неприложима и следва да се преработи, защото е невъзможно да бъде обективно преценено дали оставен от дърводобивния камион коловоз от 1 см, от 5 см или 20 см може да се счита за повреждане на пътната мрежа или не.
25. Липсва номерация на забраните в отделните зони, което прави трудно посочването и описването им, и следва да се оправи.



26. Отделно, разписването на забраните по начина представен в план 2 е доста спорен, защото ако добивът на листников фураж и пашата до пътеките са забранени в зоната за опазване на местообитания, но не са забранени в зоната за туризъм, означава ли това, че в зоната за туризъм са разрешени, въпреки, че и там има същите местообитания? Забраните за отделните типове дейности не трябва да са изброителни, а общо валидни с изключения: „Забранява се паша в целия парк с изключение на....“
27. Не става ясно от кой анализ в част 1 произтича забраните за добив на листников фураж и паша, което не дава възможност да се оцени целесъобразността им?
28. Следната забрана е абсолютно неразбираема и следва да се уточни: *„Забрана за свободен достъп на посетители в четири пещери, три от които с контролиран достъп на посетители: Духлата, Академик, Пепелянка и една с ограничен достъп Врелото – съгласно Заповед на ДПП и РИОСВ-Перник“.*
29. Забраната за лов за регулиране числеността на видове също е абсурдна и следва да се преработи. Първо това, че важи само за една зона, създава впечатлението, че този лов е разрешен навсякъде другаде в парка. Второ, направеното изключение само по себе си е втората основна причина за лов за регулиране на числеността. Трето, така разписана забраната означава, че ловът на кучета, котки или полудиви домашни животни включва и отстрел, което е абсолютно недопустимо в софийската част на Витоша?
30. Забраната за възстановителни дейности в горите в зоната на хижите следва да се преработи изцяло. Първо, къде е обяснено какво означава „възстановителна дейност в горите“. Второ, да предположим, че възстановителна дейност означава и възстановяването на гората след ветровал, от къде на къде ще забраняваме възстановяването на гората в двора на хижа Х, ако дърветата са повалени от вятър и хижарят иска да залеси нови (с местен произход)? Тази забрана не ограничава ли фрапиращо много дърводобивните дейности в зона от 4000 ха, което може да доведе до сериозни икономически проблеми за „местните общности“?
31. Следната забрана за зона следва да отпадне или да се преработи изоснови, защото е абсолютно подвеждаща, объркваща, неясна и нецелесъобразна: **„Забрана за строителството на нови обекти, разширението, преустройството/ реконструкцията и промяната на предназначението на съществуващи обекти, за които не се изисква оценка на въздействието на околната среда, без съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, независимо от разрешенията, които се изискват по други закони: ЗЗТ, чл.13.(2)(изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.“.** Първо, тази забрана на пръв поглед



преповтаря разпоредбата на чл. 13 (2) от ЗЗТ, което е недопустимо, безсмислено и в нарушение на заданието. Второ, така написана едва ли не в тази важна зона всяко ново строителство е забранено, но всъщност с накъдрените уточнения само юрист би разбрал, че всичко е разрешено стига да е съгласувано от МОСВ. Трето, такъв вид забрана няма нищо общо с мерките в аналитичната част. Четвърто и най-важно – с отварянето за строителство и на зоната за приоритетни природни местообитания и конзервационни видове, ограниченията за строителство остава единствено в резерватната зона, и така строителството е позволено на обща площ от 93% от територията на природния парк, което е напълно недопустимо.

32. Следната забрана следва да отпадне, защото е абсолютно подвеждаща и нецелесъобразна: *„Забрана за строителство без приет Специализиран подробен устройствен план съгласно ЗУТ, ЗГ, ЗВ, ЗКН с изключение на обекти съгласно Наредба 5 от 31 юли 2014 г. – МЗХ, МРР за строителство в горските територии без промяна на предназначението им – чл.54, ал.1 от ЗГ“*. На първо място, забраната силно ограничава отделните ползватели и собственици в парка не само да построят, но и да ремонтират обекти върху 11 000 ха от територията на северна Витоша, защото да прокарат СПУП ги обвързва да търсят съгласието на ред други собственици в структурната част на общината. Такава мярка, макар и полезна за общото устройство на територията, има много по-голяма вероятност да блокира всеки един туристически или друг бизнес в парка, отколкото изпълнителите винят план¹. Трето, кой ще определи каква е тази минимална структурна част на общината, за която се изисква този СПУП. Дори да не става дума за СПУП, а просто за ПУП, отново забраната ще бъде недопустима, защото тогава ще преповтаря разпоредбите на ЗУТ, съгласно които строителството се разрешава след одобрен ПУП. Четвърто, тази забрана не е достатъчна да реши проблема опазването на природните ресурси на Витоша, намирането на баланс между опазването на природата и развитие на туризма, защото не гарантира по никакъв начин, че в парка ще е разрешено само модернизиране на съществуващите обекти, с което да се намали до минимум потенциалната урбанизация на парка.

33. Нормите за ползване на дървесните ресурси в зони II, III и IV следва да се преработят изцяло. Първо, не става ясно за какъв паркоустройствен проект се говори, доколкото такъв няма по закон от години. Второ, защо е нужно да се инвестират допълнителни държавни средства в нов планов документ, касаещ дърводобива, след като и настоящите ГСП съответстват на Плана за управление и също целят устойчивото управление на горите в парка. Трето, сочи се че специализирания проект се изисква за провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи и възстановителни дейности, за които в нормативната база няма никаква дефиниция какво включват, сами по себе си нищо не означават, не става



ясно каква е разликата с посочените в ЗГ „лесовъдски методи/системи“, което прави нормата неясна, неразбираема и безсмислена.

34. Предложената норма за недопускане на добив надвишаващ 20% от запаса, не става ясно за какъв период – в рамките на едно влизане, за 10 г. период?
35. Предложената норма „да не се изнася мъртва дървесина /стояща и паднала суха маса/ в размер превишаващ 85% от изчисления запас на мъртвата дървесина“ първо противоречи на забрана №18, доколкото, с тази норма се разрешава все пак добив на суха стояща маса, която е именно биотопна дървесина. Второ, така записана нормата означава, че при налични 10 куб. м мъртва дървесина е разрешено да се изнесат 8,5 м³, което е абсолютно нецелесъобразно, тъй като 10 куб. м е критичния минимум за опазването на биоразнообразието в горите. Трето, авторите следва да посочат как изчислиха, че не трябва да се добиват повече от 85% от запаса на мъртвата дървесина, въз основа на коя част от анализа в част 1?
36. Нормите за риболов следва да бъдат преработени, защото не гарантират опазването на редки видове риби (напр. главоч), доколкото намаляване на популациите им с 8 бройки може да доведе до значително влошаване на природозащитното им състояние. Нещо повече – въведените забрани противоречат на ЗРА, като цитират вече отменени текстове. Това е недопустимо и крайно некоректно. Обръщаме внимание, че авторите са посочили сред Библиографията отдавна изменени закони. Като цяло тотално трябва да бъде преосмислена темата за риболова и възможностите за развитие на такъв на територията на парка.
37. Нормите за улов на жаби и раци следва да бъдат преработени, защото не гарантират опазването на редки видове жаби и раци, вкл. видове от прил. 2 на ЗБР, доколкото намаляване на популациите им с 50 бройки (особено на раците) може да доведе до значително влошаване на природозащитното им състояние.
38. Нормата за строителство да се „*прилагат норми за строителство в горските територии с показатели съгласно Наредба 5*“ следва да отпадне, защото освен некоректно написана, на практика преповтаря нормативно изискване на ЗГ, което нарушава заданието.
39. Нормата „границите на ПИ, дворове за застрояване и т.н. се определят и маркират на терен в срок до 01.01.2017“ не може да е норма, а препоръка или условие за ползването им. Второ, няма никакво обяснение, защо трябва да се шари парка за да се маркират границите на всички поземлени имоти дворове и прилежащи площи, къде в част 1 това е посочено като ключов проблем пред управлението на парка?



40. Нормата за строителство в зони III и IV *„Строителство съгласно нормативно разработено Задание съгласувано по чл. 125 от ЗУТ,....., процедури по ЗООС и ЗБР.“* следва да отпадне, защото това не е норма, а условие, и то не какво да е, а законово! И това условие между другото важи за цяла България, така че е излишно да надуваме и без това раздутия план.
41. Нормата за строителство в зона III и IV *„Строителство с определени показатели съгласно Наредба 7“* следва да отпадне, защото освен некоректно написана и недопустима по задание (не се допуска преповтаряне на нормативни разпоредби), на практика тази норма противоречи на самата Наредба 7.
42. Нормата за строителство в зона III и IV. *„Строителство в горски територии без промяна на предназначението им с определени показатели съгласно Наредба 5“* следва да отпадне, защото освен некоректно написана, на практика преповтаря нормативно изискване на ЗГ, което нарушава заданието.
43. Условието в зона II *„за спазване на правилата и изискванията за събиране на билки и..... в Наредба №2 на МОСВ“* следва да отпадне, защото освен некоректно написано, на практика преповтаря нормативно изискване, което нарушава заданието.
44. *„Движението по маркираните маршрути да става без отклонение“* е малко пресилено за условие и е подходящо за препоръка. Но ако се има предвид, че това условие противоречи на изконното ни конституционно право заложено в плана да си наберем 3 кг. гъби, които рядко растат по пътеките, следва да отпадне.
45. Условието *„При проектиране и изграждане на архитектурни елементи и съоръжения, преимуществено да се използват естествени материали – камък и дърво.“* всъщност представлява препоръка, защото не всеки елемент и съоръжение може да са преимуществено от камък и дърво.
46. Условието *„при отсъствие или нефункциониращо пречиствателно съоръжение.....реализация до 01.01.2018 г.“* следва да се преработи в забрана, за да има изобщо ефект, защото така това условие не води до никакви последствия: *„Забранява се ползването на обекти без функциониращо пречиствателно съоръжение след 01.01.2017 г.“*
47. *„Новопланираните сгради и съоръжения да имат показател за етажност до 7 м“* не е условие, а норма – разрешеното строителство е до 7 м.
48. Условието *„При реконструкция и модернизация на сгради да се планира минимизиране на РЗП и легловия капацитет“* е безсмислено, защото реално не



поставя измерими условия, а е възможно и да демотивира хората да си реконструират и модернизират сградите, защото ще са принудени да минимизират РЗП и легловия капацитет спрямо сегашния.

49. „Саниране на сградния фонд“ в зона III не може да е условие, а препоръка, защото няма как да се контролира и да задължат собствениците. Не е ясно и как санирането ще се съвмести с използването на естествени материали. Негативните примери от последните години, при които бяха обезобразени емблематични сгради вероятно ще се повторят, а това не просто е жалко, но и показва непълната уредба на така предложения план
50. Условията „Въвеждане на модерни технологии за добив на топлинна енергия“, „Въвеждане на високоскоростен интернет“ в зоната на хижите следва да са препоръки, както и звучат, защото няма сила, която да задължи хижарите да въведат модерни технологии ако нямат пари, а ако имат те и без тези „условия“ ще модернизират отоплителните си централи и интернет връзки.
51. Условието „При използване на технологии за изкуствен сняг, както и при затревяване върху ски писти, да се използват вещества / разтвори, които не увреждат почвата“ следва да се преформулира, така че да е забранено ползването на всякакви вещества, защото освен почвите, паркът опазва и растителността, микроорганизмите и т.н., и всяко вещество променя малко или много природните условия. Да не говорим, че няма кой да проверява ски операторите какви разтвори и кога използват. Поради това единственият възможен контрол е чрез анализ на почвата и водите в района на ски пистите, и при установени несъответствия с нормите операторите не могат да се оправдават, че може би леко са прекалили с неувреждащите разтвори.
52. Условието „да не се допуска движение на МПС по ски пистите“ трябва да се разшири, така че да не се допуска движение на МПС извън пътната мрежа в целия парк, защото най-важно в парка ски-пистите ли са или другите природни екосистеми?
53. Условието „Броят на туристите в палатъчните лагери не може да надхвърля определения им капацитет в ПУ“ следва да се коригира защото никъде в ПУ не е посочен такъв капацитет. Вероятно същото е взето механично от друг план. И това не е условие, а норма.
54. Условие „Изисквания и контрол за саниране на околното пространство на съществуващите сгради, премахване на строежите със спомагателни функции и осигуряване на площи със същите функции в основните сгради;“ е неразбираемо и



нецелесъобразно. Не се разбира кое точно е условието на текста „изисквания и контрол за саниране“. Какво значи условието е да се контролира за саниране? Как ще бъдат задължени собствениците да премахват строежи със спомагателни функции? Не е ясно и какво е „околното пространство“. Как се реша въпроса за отговорността, какво се прави, когато тези обекти нямат ясен собственик и се намират между две сгради и тн? Това може да са препоръки, а не условия.

55. Абсурдно е да има условие собствениците да „променят предназначението на част от сградите за създаване на конферентни площи, интернет зали и сауни“! Това може да е препоръка, а не условие.
56. Условието да има ясна маркировка на терен за отложените пробни площи е несериозно, защото често пробните площи са временни и няма средства за ясна маркировка на терен. А това не може да е условие, а препоръка.
57. Несериозно е да се поставя условие на учените да остават екземпляр от доклади за научни проучвания. Ако учен не иска да предостави екземпляр, няма сила която да го накара. Това може да е препоръка, а не условие.
58. Условието за показател за етажност до 7 м“ в зоната за опазване на приоритетни природни местообитания и местообитания на консервационно значими видове причисляваме в графа „Абсурди“, тъй като прилича на условие от план за застрояване на жилищна територия, а не на план на защитена територия.
59. Абсурдни са препоръките „1) Научно-изследователските дейности се провеждат въз основа на проектите залегнали в Програма „Научни изследвания“ към Част 4 от ПУ.“ и „предложенията за други научно-изследователски дейности могат да се правят пред ДПП след 4-тата година“. Напълно излишни и вредни препоръки, ограничаващи развитието на науката. Не планът диктува научното развитие в България, а възможностите за финансиране, научните и практични нужди и т.н.
60. Предвид многобройните факти в част 1 описващи нуждите от опазване на природните местообитания и проблемите на абнотичните фактори, учудваме се че липсва забрана за разширяване капацитета на ски-съоръженията в парка. Известно е, че съвременния ски спорт изисква все повече количества вода за производство на изкуствен сняг. Следните факти показват, че подобна забрана е целесъобразна с оглед констатациите в част 1 и за съжаление за пореден път показват липсата на връзки между отделните части на плана:



- в т. 1.8.2., на стр. 70 в раздела Броят на дните със снежна покривка се казва, „В последните години се отбелязва значително намаление на дебелината на снежната покривка“;
- в т. 1.14.1.1. Водорасли, с.174 се казва: „Бъдещите дейности за опазване на водните местообитания, следва да са насочени към предотвратяване на всички антропогенни дейности в непосредствена близост до влажните зони (извори, реки, потоци, торфища, мочури и др.), които биха довели до промяна на тяхната хидроморфология, воден режим, химични показатели, както и до промяна на характерния облик на организмите съобщества, обитаващи тези екосистеми.“, „Запазването на тези местообитания е приоритетно, тъй като скоростта на загуба на биоразнообразие в сладководните екосистеми е пет пъти по-бърза, в сравнение със сухоземните и морски такива.“
- В т. 1.14.3.1., Мъхове, с. 177, се казва: „Необходимо е да не се допуска нарушаване на водния режим на торфищата, вкл. и във водосборните им зони за да се осигури тяхното развитие и функциониране като резервоар на имобилизиран въглерод и важен компонент на биологичното и хабитатно разнообразие.“
- На с. 376 от сборника, към антропогенни заплахи, се казва: „Ски-туризмът и други дейности, свързани с фрагментацията на естествените местообитания, оказват негативен ефект върху бозайната фауната и могат значително да променят структурата на съобществата, най-вече на дребните бозайници.“
- В същата точка по отношение на „Кафява мечка: „Качеството на местообитанията е намаляло предимно в районите с концентрация на туристическа и рекреационна дейност.“
- „опасността от ново строителство на ски писти, сгради и инфраструктура на територията на парка“ е посочено „сред основните фактори влияещи върху природозащитното състояние на местообитанията в ПП Витоша“, Сборник Биотични фактори, т.1.12.4., с.29.
- „82% от всички интервюирани предпочитат да посещават парка през лятото, докато зимата се предпочита от 37,6%.“
- т. 1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА, с.333: „намаляване количеството на есенните и зимни валежи“



- в т. 1.21.5. Размери, с.388 четем: Речен отток: „За периода 1961-2010 г. е налице тенденция за намаляване на речния отток, която тенденция се очаква да се задълбочи във връзка с климатичните промени.“
- в т. 1.21.5. Размери, с.388 за Воден отток и хидрохимично състояние четем: „Подхранването на водите в парка е основно дъждовно-снежно, а тенденцията за намаляване на снежната покривка и валежите в дългосрочен план, в съчетание с увеличаване на водоползването от територията на парка, води до повишаване на засушаването в по-ниските надморски височини в сравнение с параметрите от План` 1.“

61. Премахнати са съществени режими от **точка 3.2.3 от План 1, а именно забраната за промяна предназначението на земеделски и горски територии, с конкретни изключения**, които гарантираха липсата на застрояване в парка в периода на неговото изпълнение. Подмяната им с бутафорната забрана за строителство на нови хотели и вилни сгради, би могла да заблуди някого, че забрана за строеж има. Реално обаче тази формулировка позволява строителството на неограничен спектър от сгради и съоръжения. Убудваме се още повече, че не е използвана терминологията по ЗУТ, а по Зт, което още повече разширява възможностите за строителство. Това противоречи драматично на заключения и мерки, посочени от експертите от част 1 като:

- „Осигуряването на благоприятното природозащитно състояние на местообитанията от посочените групи е свързано с ограничаване на всяко човешко въздействие, което може да намали тяхното покритие в парка, да наруши тяхната структура и функция и да предизвика деградационни и сукцесионни процеси с негативни последици върху предходните два показателя“, стр.140 от плана, част 1.12.2. Типове природни местообитания, съгласно Приложение 1 на ЗБР.;
- В т. 1.16.3.1.2 четем, че „Санитарно-охранителни зони „Териториите, които имат санитарно-охранително значение надхвърлят 60% от парковата територия“
- В т. 1.16.7. Туризъм, рекреация, спорт, услуги., с.264: „ПП „Витоша“ е с най-гъсто разположените обекти за рекреация, туризъм и спорт в страната“
- В т. 1.21.4. Типичност, с. 385, към мерките за птици четем: „Ограничаване антропогенизирането, строителството и промени в ландшафта“;
- В т. 1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност, с. 427 се казва, че „Новите проекти няма да смекчат конфликта, защото от проведения в рамките на 1



г. мониторинг на туристопотока във визията за бъдещето на Витоша категорично доминира становището, че тя трябва да се развива като място за отдих и спорт на живеещите в София и другите селища в подножието ѝ, а не като голям международен туристически и спортен център“;

62. Освен, че повечето режими в план ‘2 са неточни, непълни или нецелесъобразни, се оказва, че и за голям брой природозащитни и устройствени проблеми в парка, за разлика от план ‘1, не са разработени достатъчно режими, които да регламентират следните дейности съобразно установените в аналитичната част ограничения, заплахи и очаквания на обществото:

- практикуването на различните видове спорт, туристически дейности, лова и риболова в отделните зони, с оглед въздействието върху природната среда и останалите посетители;
- съобразяване на земеделските дейности, пашата и дърводобива с наличието на консервационно значими видове, опазването на водите, запазването на вековни гори и т.н.;
- техническата поддръжка на сгради и инфраструктура;
- строителството и начините на строителство, които биха довели до нарушаване на природната среда, увреждането на ценни екосистеми, шумово замърсяване, нарушаване на естествения дебит на реките, прогонване на видове и т.н.;
- нормативите за строителство и развитие на спортната и туристическа база, които да гарантират баланс между природозащитни цели, поемния капацитет на екосистемите, вкл. капацитета на рекреационния ресурс, и степента на урбанистичната намеса;
- преръщането в режим на мерките в екологичната оценка като:
 - „Осигуряване на воден отток във водните тела след водохващанията, съответстващ на 95 % обезпеченост на оттока;
 - Висша флора: „Запазване на Парка в настоящите граници и ограничаване на антропогенната дейност“
 - Риби, с.392: „Да се ограничат каптиранията; Мерки за намаляване загубите на водни ресурси“
 - Стабилност, бозайници „Определяне на допълнителни зони със строг режим на ползване.“



Както бе посочено по-горе, целта на плана за управление на ПП Витоша е да регламентира стратегически тези въпроси на база общата аналитична част и цели на парка, а не основния режим на парка да прехвърли разрешаването на тези въпроси на следващо по-ниско ниво и то „на парче“ чрез изолирани и нисшестоящи планове и проекти (СПУП, ПУП, паркоустройствени и др.).

Проблеми по ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ

Забележки по изпълнението на заданието по т.4.1-4.2.

1. На първо място, считаме, че приоритетите на управлението следва да бъдат преработени след като бъдат редактирани предните части на плана, тъй като сега се базират на непълен и некачествен вариант на предните части. Освен това, не става ясно, защо са подменени всички приоритети на План '1 с оглед на факта, че целите на парка и ограниченията не са се променили значително.
2. Второ, дори и сега в т.4.1. не са посочени адекватни критерии, на база на които се подбират приоритетните проекти. Посочените „критерии“ за определяне на приоритетните проекти са формулирани некоректно, няма яснота от къде произтичат и следва да се преработят. Например, критерии за определяне на приоритетите на управление не може да бъде „избор на местообитания“ или „избор на видове“, а напр. *изискванията на ЗБР за опазване на местообитания и видове в ЗЗ Витоша*. Критерии за определяне на приоритетите не може да бъде „дейности за опазване и възстановяване на ландшафти“, „дейности за поддържане на горски територии“, „дейности за създаване условия за природосъобразен туризъм и спорт“, а по-скоро *най-значими природни компоненти/ресурси в парка предмет на опазване* или *съответно значението на парка за развитието на устойчив туризъм като потенциална стойност на парка*, а не дейности, и т.н.
3. На трето място, към всяка цел като приоритети са изброени всъщност вече посочените в т.2.1. всички направления, в които са необходими действия за постигане на всяка цел, което не само е безсмислено дублиране на текстове, но показва и неразбиране на смисъла на думата приоритет и не разбиране на заданието. Приоритети са основни водещи линии на управление, т.е. не може приоритети да са всичките необходими действия за постигане на целите. Поради това, следва да се изберат 5-6 приоритета на управлението, в които да са групирани т.нар. „приоритети“ и към които да бъдат разработвени програми от действия.



4. Всъщност, предложените точки към двете главни цели в т.4.1. изобщо не представляват изискваните по задание приоритети, защото това е просто списък от направления, по които са необходими действия за постигане на целите. В резултат на това няма никаква връзка между предложените в т.4.2. програми от действия и т.нар. „приоритети“ в т.4.1. Например, с коя програма е обвързан следния т.нар. „приоритет“: *„Определяне за територията на Природния парк на зони, режими и норми в тях за дейности и управление на посетителите, осигуряващо антропогенно въздействие съвместимо с предмета и целите на опазване на защитената територия и защитената зона.“*? Ето защо, след като авторите преценят кои да са 5-6 приоритета на управление на парка, към всеки приоритет следва да разработят конкретни програми с проекти и действия (Приоритет->Програми->Проекти).
5. На Предложените приоритети не отговарят на основните проблеми в парка, анализирани в Част 1 на ПУ, чието разрешаване е предпоставка за постигане на предназначението на парка. Няма приоритети в управлението, които да касаят разрешаването на следните по-съществени проблеми, посочени по-горе:
- Необходимост от адаптиране на екосистемите към климатичните промени, вкл. мерки за защита на хора и инфраструктура от неравномерни валежи;
 - Опазването на пещерите;
 - Рекултивацията на бившите кариери;
 - Рекреационната деградация на почвата по алейната и пътната мрежа в парка, необходимостта от поддръжка и развитие на туристическата инфраструктура, проблемите с достъпа до планината, вкл. чрез публичен транспорт;
 - Липсата на рибни проходи на речните прегради;
 - Възстановителни дейности за смърчовите гори;
 - Възстановяването на антропогенните ландшафти;
 - и т.н., и т.н.
6. Така предложените програми всъщност не са програми, а повече имат характер на приоритети. Програмите следва да имат по-конкретно съдържание и цел. Така например първата т.нар. програма *„Опазване и поддръжане на биологичното и ландшафтното разнообразие на Природния парк като защитена територия, съществен елемент от Националната и Европейската екологична мрежа НАТУРА*



2000“ следва да се преформулира в приоритет, а към него да се разработят програми като напр. „*Опазване и поддържане на горските екосистеми*“ и т.н.

7. Дори и в сегашния си вид формулираните програми не са в съответствие с набелязаните главни цели и определени приоритети за тяхното реализиране с План'2, както се твърди в текста на плана. Освен това, не е изпълнено изискването по задание да се даде „кратка анотация на проектите и финансовите им аспекти“. Например, в т. 4.2.1 Програма за опазване и поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие е предвидено разработването на устройствени проекти, планове, концепции, осъществяване на изследвания, проучвания и т.н., но липсват проекти с конзервационна насоченост за възстановяване и поддържане на природни местообитания и видове (с две единствени изключения - (i) реинтродукция на *Colias caucasica* – балкански ендемичен вид пеперуда и (ii) Опазване популациите на защитени видове риби на територията на ПП Витоша –балканска пъстърва, главоч, струмски гулеш, балкански щипок). Този факт е изключително притеснителен и буди сериозни тревоги за това доколко правилно се разбира основната цел на управление на един природен парк, а именно – опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.
8. Не можем да приемем и съдържанието на много от цели еднозначно. Например: на базата на какъв документ или анализ сред приоритетите се е настанил “ *Природен парк „Витоша“ – обект от Програмата „София - Европейска столица на спорта 2018 г.* ““? Въобще не е ясно какво означава обект на програмата, нито е ясно какво включва тази програма, която е спомената мимоходом точно три пъти в плана.

Забележки по изпълнението на заданието по т.4.3.

1. На първо място, считаме, че приоритетните проекти към плана следва да бъдат преработени след като бъдат оправени предните части на плана, тъй като сега се базират на непълна и некачествена аналитична част, цели, зонирание и режими.
2. На второ място, в анотацията на проектите в отделните „програми“ липсва изисканата по задание информация за срок за изпълнение, изпълнител и потенциални източници, която информация е най-съществената, когато се предлага някой да извърши някакви задачи за постигане целите на парка.
3. Трето, за голям брой от предложените проекти не е предоставена изисканата по задание информация дори за цел, обект, метод на работа и очакван резултат, което не дава възможност за преценка целесъобразността на тези проекти. Този факт



поставя въпроса доколко е резонно включването на някои проекти при положение, че няма яснота нито за метода на работа, който да се прилага, нито какви биха били очакваните резултати.

4. Четвърто, за голям брой от предложените проекти не става ясно защо са приоритетни за изпълнение, с оглед на факта, че нямат връзка с никой от „приоритетите“/“направленията“/целите в предните точки. Така например, с кой точно приоритет е свързан проекта „Включване на гъбите в програмите за обучение и квалификация на персонала на ДПП;“ или проекта „Изследване и картиране на чуждоземните инвазивни видове на територията на ПП „Витоша“;“ или проекта „Обновяване на генетичния фонд на благородния елен“ и много други проекти или каква ще бъде добавената стойност за опазването на парка от „Проект за включване на ПП „Витоша“ в глобалната мрежа от геопаркове на ЮНЕСКО“?
5. Предвидени са множество проекти с основна насоченост изследване и проучване, проучване на възможности, състояние и тенденции и т.н., които сами по себе си не биха могли да допринесат пряко за постигане на така формулираните главни цели. В тази връзка, препоръчваме: (i) да се направи преоценка на необходимостта от предложените проекти свързани с проучвания, изследвания, инвентаризация и картиране на видове и местообитания в контекста на възможност от дублиране на вече финансирани такива проекти и (ii) прецизиране и включване на онези от тях които нямат директен принос за Опазване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие на Природния парк (т.е. първа главна цел) в Програма V: Научни изследвания и комплексен мониторинг.
6. Много от проектите се повтарят и са посочени в няколко от така разработените програми. Например, проект „Включване на гъбите (консервационно значими и стопански важни ядливи видове) в програмите за обучение и квалификация на персонала на ДПП“ е включен както в Програма 1, така и в Програма VI.
7. Още първият предложен проект „Паркоустройствен проект“ изобщо не става ясно какво представлява и какви дейности по опазване и устройство цели, поради което следва да отпадне. Паркоустройствени проекти няма от повече от 2 десетилетия, не се сочат по ЗЗТ и ЗГ, и не е ясно защо са нужни, освен за генериране на допълнителни разходи. По отношение на горскостопанските дейности, в плана няма адекватна обосновка защо трябва да се разходват средства за проект дублиращ съществуващите горскостопански планове. Нещо повече, ако за разработването на ГСП има разписана цяла наредба, то за несъществуващите в законите „паркоустройствени проекти“ няма един нормативен ред, който да пояснява как се изготвя такъв проект.



8. Много от наименованията на проектите са разписани непрофесионално. Например проектът „План за управление на ЗЗ Витоша“ следва да е „Разработване на ПУ на ЗЗ Витоша“, проектът „Проект за включване на ПП в мрежа от геопаркове“ следва да е „Проект за изготвяне на предложение и обосновка за включване на ПП в...“ и т.н.
9. Някои от предложените проекти не представляват проект, а цел, защото не включват конкретна дейност, а желана цел, като например непрофесионално разписания проект „Опазване на популации и местообитания на защитени видове риби“ и др.
10. Предложените проекти „Разработване на СПУП за зона III от План ‘2“ и „Разработване на СПУП за зона IV от План ‘2“ следва да отпаднат поради следните причини:
 - Не е обяснено кой ще ги възложи и финансира;
 - Не е обяснено какво точно планово развитие на зони III и IV се предлага със СПУП - в план ‘2 няма никакви конкретни очаквания, предложения и предвиждания за развитието на тези зони, като единствената конкретна визия за развитие е по отношение на ВиК. Такова развитие обаче е необходимо за целия парк, а не само за тези две зони;
 - Не е обяснено как ще се процедира СПУП за територия с различни видове собственост, което изисква съгласието на всички собственици;
 - Не е обяснено, защо устройствените проблеми на парка, вкл. по отношение на сграден фонд, транспорт, комуникации, инфраструктура, спортни съоръжения и др. следва да се работят „на парче“ (т.е. в отделни части/зони на парка), доколкото тези проблеми са комплексни, следва да се гледат на ниво парк, поради което би трябвало да са разрешени на ниво План за управление, а детайлите да се уточняват на ниво СПУП;
 - Не е обяснено, защо абсолютно недопустимо е държавата да разработва устройствен план за територии, в които са заявени частни инвестиционни интереси от мащабен характер, тъй като това представлява незаконна държавна помощ.
11. Предложеният проект за изследване на устройствени проблеми е абсурден и следва да отпадне, защото това е задача на контролните органи, и най-вече на Община София, да проверят кой е допуснал устройствените проблеми и как да бъдат отстранени. Още по-абсурдно е да се ощетява територията на парка чрез процедура



по изключване на площи от парка, заради това, че някой е допуснал незаконно застрояване на територията на парка.

12. Няма яснота защо е нужен проект за проучване разширяването на ПП Витоша, като в момента държавата едва смогва с управлението на съществуващата ЗТ, а в посочените посоки или има ЗЗ или има предимно белборови култури. Проектът по никакъв начин не е обвързан с аналитичната част или целите на плана. Също така прави впечатление, че по проекта за проучване на устройствени проблеми по границата на парка е записан като ясен очакван резултат: „След процедура по ЗЗТ изключване от границите на ПП“, докато при проекта за проучване разширяването на ПП Витоша, не е вписан ясен очакван резултат „включване в границите на ПП“
13. Предложения проект за *„Разработване на устройствена схема за връзка на парковата инфраструктура с природни територии извън парка“* следва да отпадне, ако се припокрива с проекта за сПУП.
14. *„Проект за възстановяване на местообитания на естествени смърчови гори в ПП Витоша“* следва да отпадне като необоснован и неточен. Първо, никъде в плана няма данни, че е необходимо такова възстановяване – всички засегнати от типографа гори в парка са залесени от ДГС и се възстановяват естествено. Второ, не е ясно защо се счита, че настоящите територии засегнати от корояда не са смърчово местообитание? Това не е ли смърчова гора в първа фаза на развитие.
15. Сериозен пропуск е, че не са отчетени и взети предвид текущи консервационни проекти /реинтродукция на дива коза, на лалугер и на червен аполон/ за чийто успех е ключово да продължат и за периода на действие на следващия ПУ. За съжаление, това не е предвидено с разработката на План 2, което ще компроментира в голяма степен постигнатите в резултат на многогодишни усилия и с цената на сериозни финансови ресурси положителни резултати.
16. В част 1.12.4 на План2 е посочено, че има едно природно местообитание, което е в неблагоприятно – лошо състояние и 23 природни местообитания - в неблагоприятно незадоволително състояние. Независимо от тази констатация за следващия период на действие на ПУ не са предвидени никакви проекти, съответно дейности, които да подпомогнат подобряването на природозащитното състояние на тези местообитания. Логично си задаваме въпроса, как в такъв случай ще бъде постигната главната цел на управление на тази територия, а именно опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие.



Неизпълнение на заданието по т.4.4.

1. Не е изпълнено заданието по т.4.4. изобщо, тъй като няма изброени никакви конкретни оперативни задачи, които се очаква от ДПП да изпълнява с цел реализацията както на отделните проекти по 4.3, така и в общ аспект с цел постигане на целите на плана. Единствено в точката има изброени общи задължения на дирекцията на ПП, които нямат по-никакъв начин характер на оперативни задачи:
 - *„научноизследователска работа“* – това не може да е оперативна задача, дори задължение на парка не е;
 - *„поддържане и възобновяване на биоразнообразието“* – това не може да е оперативна задача, а една от целите на управление на парка;
 - *„осъществява мониторинг върху състоянието на биоразнообразието на природните екосистеми“* – това не може да е оперативна задача, а едно от задълженията на ДПП;
 - **подобни са аргументите за неверността на всички изброени „задачи“ в т.4.4.**

Неизпълнение на заданието по т.4.5

1. В т.4.5. се изисква изготвянето на средносрочен работен план, какъвто няма разработен в плана.

Неизпълнение на заданието по част 5

В т. 5.1 на заданието се изисква да се предложи схема за извършване на прегледа на изпълнение на ПУ, вкл. институция, участници на национално и местно ниво, да се опише начина на участие на обществеността в процеса на прегледа, да се даде списък с проекти и дейности от ПУ, които задължително трябва да се оценят по отношение ефективността и резултатите за постигане на поставените цели, да се посочат критериите и методите на оценка, каквито няма в ПУ2.

Нито едно от изискванията в т.5.2 на Заданието не е изпълнено. В разработката на ПУ 2 липсва: - схема за текущ годишен преглед, отчет, проверка и оценка на изпълнението на проектите, дейностите и задачите;

-форматите за отчитане и протоколиране на проверките;



- схема за ежегоден преглед от ИАГ на изпълнението на ПУ, вкл. срокове и формати на отчитане, както и вида на проверките от страна на ИАГ и критериите за оценка.